

**Varhaiskasvatuksen opettajien kokemuksia mediakasvatuksesta
alle kolmevuotiaiden lasten päiväkotiryhmässä**

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö
Hämeenlinnan korkeakoulukeskus, sosionomikoulutus

Syksy 2021

Sini Seppälä

Tekijä	Sini Seppälä	Vuosi 2021
Työn nimi	Varhaiskasvatuksen opettajien kokemuksia mediakasvatuksesta alle kolmevuotiaiden lasten päiväkotiryhmässä	
Ohjaaja	Mari Korhonen	

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön tarkoitus oli tuoda esiin varhaiskasvatuksen opettajien kokemuksia mediakasvatuksesta alle kolmevuotiaiden päiväkotiryhmässä. Tavoite oli saada tietoa alle kolmevuotiaiden lasten mediakasvatuksesta päiväkodissa. Opinnäytetyö on tutkimuksellinen.

Tutkimus on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Aineistonhankintamenetelmä oli puolistrukturoitu teemahaastattelu, johon osallistui kaksi varhaiskasvatuksen opettajaa alle kolmevuotiaiden lasten päiväkotiryhmästä. Analyysimenetelmänä käytettiin teemoittelua. Tietoperustassa käsitellään päiväkodissa tapahtuvaa varhaiskasvatusta ja mediakasvatusta sekä esitellään mitä media on.

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että varhaiskasvatuksen opettajat suhtautuvat positiivisesti mediakasvatukseen ja toteuttavat sitä monipuolisesti hyödyntäen erilaisia mediavälineitä ja sisältöjä. Lapsen iän mukaisen mediakasvatuksen merkitys korostuu haastateltujen vastauksissa. Varhaiskasvatuksen opettajat kokevat mediakasvatuksen alle kolmevuotiaiden lasten ryhmässä tärkeänä, helppona, kapea-alaisena ja muuta toimintaa tukevana. He toteuttavat mediakasvatusta pedagogisesti, lapsilähtöisesti, yhteistyössä vanhempien kanssa sekä mediavälineitä ja sisältöjä hyödyntäen.

Avainsanat varhaiskasvatus, media, mediakasvatus, päiväkoti

Sivut 44 sivua ja liitteitä 5 sivua

Author	Sini Seppälä	Year 2021
Subject	Early childhood education teachers' experiences of media education in an ECE group with under three-year-old children	
Supervisor	Mari Korhonen	

ABSTRACT

The aim of the thesis was to explore early childhood education (ECE) teachers' experiences of media education in a group of under three-year-old children in an ECE center. The aim was to gain knowledge about media education for under three-year-old children in a daycare centre.

The research-based thesis is qualitative. The data acquisition method was a semi-structured thematic interview with two teachers who work with under three-year-old children in an ECEC center. Thematizing was used as a method to analyze the data. The theory part discusses early childhood education and media education in ECE center. The theoretical background discusses early childhood education and care in an ECE centre as well as media education, and defines the concept of media.

The outcome of the thesis is that ECE teachers' attitude towards media education is positive. They implement media education with various instruments and contents. The interviewees highlighted the importance of the age of the children in media education. ECE teachers find that media education for under three-year-old children is important, easy and narrow and supports other activities. They implement media education in a pedagogic and child-oriented manner, in collaboration with the parents, and using different types and contents of media.

Keywords Early childhood education and care, ECE, media, media education, ECEC center

Pages 44 pages and appendices 5 pages

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Varhaiskasvatus	2
2.1	Varhaiskasvatus päiväkodissa	3
2.2	Varhaiskasvatuksen opettajan työnkuva päiväkodissa	4
3	Mediakasvatus.....	5
3.1	Mitä media on?	6
3.2	Mediakasvatus varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa 2018	6
3.3	Mediakasvatus varhaiskasvatuksessa	7
3.4	Alle kolmevuotiaan lapsen kehitys mediakasvatuksen näkökulmasta	10
4	Aiemmat tutkimukset.....	12
5	Tutkimuksen toteuttaminen	16
5.1	Tutkimustehtävä ja aineiston kerääminen	16
5.2	Aineiston analyysi	18
5.3	Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	22
6	Tutkimuksen tulokset	24
6.1	Miten varhaiskasvatuksen opettajat kokevat mediakasvatuksen alle kolmevuotiaiden päiväkotiryhmässä?	24
6.1.1	Helppona	25
6.1.2	Kapea-alaisena	25
6.1.3	Tärkeänä.....	26
6.1.4	Muuta toimintaa tukevana	27
6.2	Miten varhaiskasvatuksen opettajat toteuttavat mediakasvatusta alle kolmevuotiaiden päiväkotiryhmässä?	28
6.2.1	Pedagogisesti.....	28
6.2.2	Media laitteita ja sisältöä hyödyntäen	29
6.2.3	Vanhempien kanssa yhteistyössä	30
6.2.4	Lapsilähtöisesti	31
7	Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset	32
8	Pohdinta	36
	Lähteet.....	39

Kuvat, taulukot ja kaavat

Taulukko 1. Esimerkki siitä, kuinka pelkistetyt ilmaukset muodostuivat.....	20
Taulukko 2. Esimerkki siitä, kuinka pelkistyksistä muodostui alateema.....	21
Taulukko 3. Esimerkki siitä, kuinka alateemoista syntyi yläteema.....	22

Liitteet

Liite 1	Aineistonhallinnan suunnitelma
Liite 2	Saatekirje
Liite 3	Haastattelurunko

1 Johdanto

Nyky-yhteiskunnassa mediataidot ovat kansalaistaitoja, siksi mediakasvatus on tärkeää myös varhaiskasvatuksessa. Laadukkaan, kattavan sekä suunnitelmallisen mediakasvatuksen avulla edistetään medialukutaitoa. Mediakasvatus käytännön toiminnassa on tavoitteellista, kestävä ja eettistä. Mediakasvatuksen tarkoituksena on pystyä edistämään ihmisoikeuksia, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä luomaan edellytyksiä kestäväälle kehitykselle.

Monipuolista mediakasvatusta toteuttavat monet eri tahot. (Salomaa & Palsa, s. 13)

Opinnäytetyössäni tarkastelen mediakasvatusta varhaiskasvatuksen näkökulmasta ja tutkimuksen ympäristönä on päiväkotit. Opinnäytetyön tarkoitus on tuoda esiin varhaiskasvatuksen opettajien kokemuksia mediakasvatuksesta alle kolmevuotiaiden päiväkotiryhmässä. Opinnäytetyön työelämäyhteistyötaho on eteläsuomalainen päiväkotit.

Opinnäytetyön tavoite on saada tietoa alle kolmevuotiaiden mediakasvatuksesta päiväkodissa. Tavoite kumpusi päiväkodin toiveesta saada ideoita alle kolmevuotiaiden mediakasvatuksen toteuttamiseen ja kehittämiseen lapsiryhmissä. Tutkimus on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Aineisto kerättiin puoli strukturoidulla teemahaastattelulla, ja haastateltavina oli kaksi varhaiskasvatuksen opettajaa eteläsuomalaisesta päiväkodista. Tutkimuskysymyksiä on kaksi: miten varhaiskasvatuksen opettajat kokevat mediakasvatuksen alle kolmevuotiaiden päiväkotiryhmässä ja miten varhaiskasvatuksen opettajat toteuttavat mediakasvatusta alle kolmevuotiaiden päiväkotiryhmässä. Analyysimenetelmänä tutkimuksessa on teemoittelu.

Raportissa esittelen varhaiskasvatusta ja mediakasvatusta sekä aiempia tutkimuksia aiheesta. Raportin tutkimusosiossa avaan koko tutkimusprosessin sekä tarkastelen eettisyyttä ja luotettavuutta. Tutkimustuloksissa esittelen varhaiskasvatusopettajien kokemuksia mediakasvatuksesta ja kuinka he sitä toteuttavat. Lisäksi vertailen tutkimustuloksia edellisiin tutkimuksiin.

2 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus Suomessa on yhteiskunnan palvelu, jonka toimintamuotoja ovat perhepäivähoito, päiväkoti sekä avoin varhaiskasvatustoiminta. Kaikilla alle kouluikäisillä lapsilla on oikeus saada varhaiskasvatusta, ja huoltajat päättävät siihen osallistumisesta. Varhaiskasvatuksella on monta tehtävää. Varhaiskasvatuksessa olevat lapset ovat oikeutettuja varhaiskasvatustilain nojalla saamaan suunnitelmallista ja tavoitteellista hoitoa, kasvatusta ja opetusta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatuksessa saadut tiedot ja taidot lisäävät lapsen osallisuutta ja mahdollisuutta toimia aktiivisena jäsenenä yhteiskunnassa. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on myös ehkäistä syrjäytymistä ja edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Varhaiskasvatus yhteistyössä huoltajien kanssa vastaa omalta osaltaan lasten hyvinvoinnista tukien huoltajia, jotka ovat ensisijaisesti vastuussa lasten kasvatuksesta. Varhaiskasvatus mahdollistaa myös huoltajien osallistumisen työelämään tai opiskeluun. (Varhaiskasvatustilain 540/2018 § 1, 2; Opetushallitus, 2018, s. 12)

Varhaiskasvatustilain suunnitelman perusteet 2018 on velvoittava asiakirja, jonka mukaan paikalliset varhaiskasvatustilain suunnitelmat laaditaan ja varhaiskasvatus toteutetaan. Myös jokaisen lapsen henkilökohtainen varhaiskasvatustilain suunnitelma pohjautuu paitsi paikalliseen myös kansalliseen varhaiskasvatustilain suunnitelmaan. Varhaiskasvatustilain suunnitelman perusteilla on tarkoituksena luoda yhdenvertaiset edellytykset kaikkialla Suomessa varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten oppimiselle, kasvulle ja kehitykselle. Paikallinen varhaiskasvatustilain suunnitelma on tehty valtakunnallisen varhaiskasvatustilain suunnitelman pohjalta ja se määrittelee, ohjaa ja tukee paikallisesti huomioiden pedagogiset painotukset ja paikalliset erityistarpeet. Lapsen varhaiskasvatustilain suunnitelma laaditaan, jotta toteutuisi lapsen oikeus saada suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetusta sekä hoitoa. Lähtökohtana suunnitelmalle tulee olla lapsen etu ja tarpeet. Pedagogiset tavoitteet tulee ottaa huomioon toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa sekä kehitettäessä oppimisympäristöjä ja toimintakulttuuria. (Opetushallitus, 2018, ss. 7–10) Mediakasvatusta on velvollisuus järjestää varhaiskasvatuksessa, se ei ole suositeltavaa tai kasvattajan henkilökohtainen valintakysymys, vaan velvollisuus (Valkoinen ym., 2017, s. 6).

Tässä luvussa tarkastellaan päiväkodissa tapahtuvaa varhaiskasvatusta ja sitä, mitä varhaiskasvatuksen opettajan työ pitää sisällään päiväkodissa.

2.1 Varhaiskasvatus päiväkodissa

Päiväkodeissa toteutettava varhaiskasvatus on tavanomaisin toimintamuoto varhaiskasvatukselle (Opetushallitus, 2018, s. 18). Päiväkodissa tulee olla kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä varhaiskasvatuksen opettaja, sosionomi tai lastenhoitaja, jolla on ammattikelpoisuus, joka on säädetty varhaiskasvatuslaissa. Henkilökunta määräytyy lapsien määrän, iän ja päivähoidossa vietetyn ajan mukaan. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018 § 35) Päiväkodissa toiminta on ryhmämuotoista. Lapsiryhmät muodostetaan erilaisin pedagogisin perustein esimerkiksi huomioiden sisarussuhteet, tuen tarpeet ja lapsien ikä. Päiväkodeissa toteutetaan mediakasvatusta varhaiskasvatussuunnitelmien ohjaamana. (Opetushallitus, 2018, s. 18)

Varhaiskasvatuksessa varhaiskasvatusympäristön on oltava varhaiskasvatuslain mukaan turvallinen ja terveellinen. Toimitilojen ja -välineiden on lisäksi oltava asianmukaisia ja esteettömyyden huomioivia. Varhaiskasvatusympäristön on oltava kehittävä ja edistää oppimista sekä huomioida lapsen ikä, kehitys ja muut edellytykset. Lasta tulee suojata väkivallalta, kiusaamiselta ja muulta häirinnältä. (Varhaiskasvatuslaki 540/2018 § 10)

Varhaiskasvatuksessa oppimisympäristön käsite muodostuu fyysisten, psyykkisten ja sosiaalisten tekijöiden kokonaisuudesta. Oppimisympäristöjä suunnitellaan ja rakennetaan yhdessä lasten kanssa. Kehitettäessä tulee ottaa huomioon varhaiskasvatukselle asetetut tavoitteet. Oppimisympäristöjen tulee olla sellaisia, jotka tukevat erilaisten taitojen kehittymistä. Oppimisympäristöillä tarkoitetaan kaikkea mikä tukee lapsen terveen itsetunnon, sosiaalisten taitojen ja oppimisen kehittymistä. Näitä ovat muun muassa yhteisöt, tilat ja käytännöt. Oppimisympäristöjä ovat myös rakennetut ympäristöt, kuten pihat, kirjastot. Oppimisympäristöissä toimitaan erikokoisissa ryhmissä ja ne muuntuvat tarpeen mukaan. (Opetushallitus, 2021)

Varhaiskasvatuksessa tehdään monialaista yhteistyötä ja sen tavoitteena on varhaiskasvatuksen toteutumisen varmistaminen toimintayksiköissä lasten tarpeita

vastaavaksi. Yhteistyötahoilla tarkoitetaan alueellisia ja paikallisia toimijoita, joiden kanssa yhteistyö on sujuvaa ja asianmukaista. Yhteistyötä voi olla esimerkiksi kirjastosta, liikunnasta tai opetuksesta vastaavien tahojen kanssa. Yhteistyöllä lisätään oppimisympäristöjen monipuolisuutta tukien varhaiskasvatuksen tavoitteita. (Opetushallitus, 2018 s. 35)

Varhaiskasvatuksessa työskentelevien on hyvä muistaa, ettei kaikilla lapsilla ole yhtäläiset mahdollisuudet oppia monilukutaitoa arjessa. Kaikilla lapsilla ei ole kotona uusinta teknologiaa esimerkiksi taloudellisista syistä, mikä on este opetella niiden käyttöä. Kodin tarjoamilla monilukutaitoa vahvistavilla tilanteilla on suuri merkitys. On nimittäin huomattu, että keskiluokkaiset lapset pärjäävät paremmin koulussa käytettävien tekstilajien ja keskustelun parissa, sillä ne ovat tuttuja heille jo kotiympäristöstä. (Mills, 2010, s. 106) Mustola ja Rissanen (2017, s. 322) toteavat, että käytännön varhaiskasvatustyössä onkin kiinnitettävä huomiota, että kaikille lapsilla on tasa-arvoiset mahdollisuudet oppia monilukutaitoa sekä tieto- ja viestintäteknologiaan liittyviä asioita. Näitä taitoja harjoitellessa on syytä kiinnittää huomiota varhaiskasvatusympäristöön ja pyrkiä luomaan turvallinen, kannustava ja monipuolinen ympäristö.

2.2 Varhaiskasvatuksen opettajan työnkuva päiväkodissa

Varhaiskasvatuksen opettajan työnkuvaan kuuluu edistää ja tukea lasten oppimista, kasvua ja osaamisen kehittymistä. Varhaiskasvatuksen opettajana työskentely edellyttää vankkaa asiantuntijuutta varhaisen kehityksen, oppimisen ja kasvatuksen sekä varhaispedagogiikan osa-alueilta. (OAJ, 2020) Jotta varhaiskasvatuksen ryhmän toiminta on laadukasta ja perusteltua, sen toiminnasta ja pedagogiikasta vastaa varhaiskasvatuksen opettaja. Hän toimii tiimin pedagogisena johtajana ja vastaa myös toiminnan arvioinnista ja kehittämisestä. Varhaiskasvatuksen opettaja vastaa yhdessä kasvattajatiimin kanssa opetuksesta, sen suunnittelusta ja toteutuksesta. (Karila ym., 2017, s. 88)

Varhaiskasvatuksen opettajan vastuulla on myös moniammatillisesta yhteistyöstä huolehtiminen. Perheiden kanssa tehtävä yhteistyö ja mukaan ottaminen varhaiskasvatuksen kehittämiseen on myös oleellinen osa työtä. Varhaiskasvatuksen opettaja vastaa myös pedagogisesta viestinnästä. (Karila ym., 2017, s. 88) Varhaiskasvatuksen opettajaksi kelpoinen henkilö vastaa päiväkodissa lapsen

henkilökohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisesta yhteistyössä henkilöstön ja lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa (Varhaiskasvatuslaki, 2018, § 23).

3 Mediakasvatus

Yhteiskunnalliset ja kulttuuriset muutokset, kuten medioituminen, teknologinen kehitys ja globalisaatio, ovat haasteiden lisäksi tuoneet paljon mahdollisuuksia varhaiskasvatukselle. Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa monilukutaito ja mediakasvatus tulevat laajasti kasvatuksen tavoitteisiin. Monet eri organisaatiot tutkivat ja kehittävät mediakasvatusta. (Palsa ym., 2019, ss. 41–42) Esimerkiksi Mediakasvatusseura määrittelee mediakasvatuksen ”kasvatuksen ja opetuksen alueeksi”. Mediakasvatuksen avulla opitaan tarkastelemaan median eri vaikutuksia ja merkityksiä yksilön sekä yhteiskunnan näkökulmasta. Mediakasvatuksessa tutustutaan mediavälineisiin ja niiden käyttöön, mutta myös käsitellään mediasisältöjä ja pohditaan niitä. Mediakasvatuksen avulla opitaan näkemään median rooli osana ihmisen kasvua ja ja hyvinvointia. Mediakasvatusta voidaan tarkastella eri näkökulmista muun muassa teknologian- ja itseilmaisun näkökulmasta. (Mediakasvatusseura, n.d.-b)

Suomessa mediakasvatusta tekevät monet eri sektorit ja alat. Mediakasvatusta järjestävät julkiset organisaatiot kuten koulut, nuorisotyö ja kirjastot. Myös järjestöt ovat yksi keskeinen mediakasvatuksen toteuttajaryhmä. Järjestöjä ovat esimerkiksi Mannerheimin lastensuojeluliitto, Mediakasvatusseura ja Mediakasvatusseura Metka. (Rasi & Kangas, 2018, ss. 14–15)

Tässä luvussa käsittelen alle kolmevuotiaiden lasten varhaiskasvatuksessa toteutettavaa mediakasvatusta ja esittelen mediakasvatusta varhaiskasvatuksen näkökulmasta. Avaan käsitteen *media*, ja kerron kuinka varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018 määrittelevät mediakasvatuksen varhaiskasvatuksessa. Sekä mediakasvatusta suunniteltaessa että toteutettaessa varhaiskasvatuksessa tulee ottaa huomioon lasten yksilöllisyys ja kehitystaso (Stakes ja Opetusministeriö, 2008, s. 10). Tästä syystä esittelen alle kolmevuotiaan lapsen kehitystä mediakasvatuksen näkökulmasta.

3.1 Mitä media on?

Media on laaja käsite ja tarkoittaa erilaisia välineitä. Niillä pystytään viestittämään ja vastaanottamaan viestejä. Medialla tarkoitetaan myös välineiden ympärille syntyneitä käytänteitä ja välineiden tuottamia sisältöjä. (Niinistö & Ruhala, 2016, s. 8). Media tarkoittaa siis viestintävälineitä kuten kirjaa, radiota, televisiota, tietokonetta ja älypuhelinta. Lisäksi se tarkoittaa sisältöjä kuten kuvaa, mainoskuvaa, uutiskuvaa, kirjaa, tekstiviestejä ja uutisia. (Stakes ja Opetusministeriö, 2008, s. 9) Medialaitteilla tuotetaan mediasisältöjä eli viestejä, joita itse tuotetaan, katsotaan tai välitetään toisille. Esimerkkeinä tällaisista viesteistä ovat valokuvat, elokuvat ja tekstiviestit. Mediatekstiksi sanotaan sanoja, kuvia, ääniä tai niiden yhdistelmiä (Merilampi, 2014, s.12). *Media*-sanaa voidaan käyttää, kun viitataan median toimialaan, kuten uutistoimituksiin. Median eri muodot ja sisällöt sulautuvat nykypäivänä yhteen, sillä esimerkiksi älypuhelinta voi käyttää musiikin kuunteluun tai kuvien ottamiseen. (Sommers-Piironen ym., n.d.)

Media ei ole erillinen osa meitä vaan erottamaton osa arkeamme. Arjen toiminnassa ja nyky-yhteiskunnassa median merkitys on suuri. Voi sanoa, että elämme mediakulttuurissa, jossa se on osa toimintaamme päivittäin. Media sisältöineen ja ilmiöineen näkyy ja kuuluu jo pienienkin lasten elämässä. Tästä syystä varhaiskasvatuksenkin tulee pystyä reagoimaan yhä nuorempienkin lasten tarpeisiin oppia mediataitoja. (Willman, 2018, s. 9) Mediakulttuuri näkyy kaverisuhteissa, leikeissä ja puheissa. Lasten kohtaamista mediasisällöistä osa on heille tehtyjä ja osa ei. Osa mediasta on kokonaan kielletty lapsilta. Kaupallisia mediasisältöjä tehdään lapsille musiikkia, kirjoja, ohjelmia ja pelejä. Media näkyy tv:stä lasten ohjelmina, vaatteissa mediahahmoina sekä leluina. Toisaalta median ei aina tarvitse olla kaupallista ja sitä voi myös tuottaa itse. (Sommers-Piironen ym., n.d.)

3.2 Mediakasvatus varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa 2018

Mediakasvatus on kirjattu Opetushallituksen varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin. Mediakasvatuksen tehtävä varhaiskasvatuksessa on tukea lasta toimimaan aktiivisesti ja ilmaista itseään yhteisössään. Lasten kanssa tutustutaan eri medioihin ja kokeillaan median tuottamista. Yhdessä lasten kanssa mietitään heidän elämänsä liittyviä mediasisältöjä ja niiden todenmukaisuutta. Media- ja lähdekriittisyyttä harjoitellaan heidän kanssaan samalla.

Lapsia ohjataan vastuulliseen mediankäyttöön ottaen oma ja toisten hyvinvointi huomioon. Lasten kanssa voidaan mediassa esiintyviä teemoja käsitellä esimerkiksi piirtämällä, draaman keinoin ja leikeissä. (Opetushallitus, 2018, ss. 45—46)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa pedagogisen viitekehyksen osaamisalueella minä ja meidän yhteisömme esitellään mediakasvatuksen tärkeyttä. Kun lapsi aloittaa päivähoidon, hän kohtaa toisenlaisia ajatuksia ja tapoja toimia perinteisten kodin arvojen, mallien ja toimintatapojen lisäksi. Tehtävänä varhaiskasvatuksessa onkin kehittää lapsen ymmärrystä lähiyhteisöjen moninaisuudesta ja harjoitella siinä toimimista. Tehtävää lähestytään useasta näkökulmasta, yksi niistä on median näkökulma. Tässä yhteydessä esitellään monipuolisesti konkreettisia esimerkkejä kuten musiikkia, satuja, erilaisia mediasisältöjä sekä vierailijoita, leikkiä, vierailuja ja lähiympäristön tapahtumia. (Opetushallitus, 2018, s. 44)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa mainitaan myös osana laaja-alaista osaamista monilukutaito sekä tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen. Keskeinen perustaito on monilukutaito. Se auttaa ymmärtämään ympäröivää maailmaa ja erilaisten kulttuurien moninaisia viestejä ja vuorovaikutusta. Siihen sisältyy erilaisia lukutaitoja, kuten medialukutaito. Lapsia innostetaan digitaalisissa ympäristöissä tutkimaan, käyttämään ja tuottamaan viestejä. Tutkitaan ja havainnoidaan tieto- ja viestintäteknologian roolia lasten kanssa arjessa muun muassa digitaalista dokumentointia hyödyntäen. Henkilöstö ohjaa viestintä ja teknologian osa-alueella lapsia turvalliseen ja monipuoliseen käyttöön, kuten sovelluksiin ja peleihin. (Opetushallitus, 2018, s. 26)

3.3 Mediakasvatus varhaiskasvatuksessa

Sommers-Piironen ym. (n.d.) kiteyttää mediakasvatuksen varhaiskasvatuksessa seuraavasti: ”Mediakasvatus varhaiskasvatuksessa tarkoittaa opetusta ja kasvatusta mediasta ja median avulla.” Varhaiskasvatuksessa mediakasvatuksen tulee olla lapsen kasvun ja kehityksen mukaista pedagogisesti perusteltua ja tavoitteellista toimintaa. Mediakasvatuksella pyritään lisäämään lasten medialukutaitoa, jotta he osaavat tulkita mediaa ja sen sisältämiä viestejä. Mediataidot ovat nykypäivän kansalaistaitoja, joita opitaan mediakasvatuksen avulla.

Mediakasvatuksen avulla edistetään kokonaisvaltaisesti varhaiskasvatuksen tavoitteita. (Sommers-Piironen ym., n.d.)

Mediakasvatuksessa yksi tärkeä ajatus on ollut medialukutaidon opettaminen. Kriittistä medianlukutaitoa ei voi pienille lapsille opettaa, koska abstrakti ajattelu ei ole kehittynyt. Lukutaito pitäisikin nähdä toisin kuin kognitiivisena kykynä. Lukutaitoa voidaan kognitiivisen mallin sijaan pitää sosiokulttuurisina käytäntöinä. Ennen kuin lapsi oppii varsinaista lukukykyä, hän oppii näitä käytäntöjä omista yhteisöissään. Esimerkiksi kirjojen lukeminen vanhemmalla iällä voi olla vierasta jos lapselle ei ole luettu tai hän ei ole saanut tutustua kirjoihin. (Kupiainen, 2007 ss. 18—19)

Mediakasvatus ei vaadi toteutuakseen erityisiä välineitä, vaan sitä voidaan toteuttaa tavallisessa varhaiskasvatusympäristössä. Varhaiskasvatuksessa mediakasvatus integroituu syventäen ja rikastuttaen toimintaa. Tavoitteellisesti mediakasvatusta voidaan käyttää erillisissä toimintatuokioissa tai yhdistäen arjen hoidon, kasvatuksen ja opetuksen tilanteisiin. Mediakasvatusta suunniteltaessa ja toteutettaessa varhaiskasvatuksessa tulee ottaa huomioon lasten yksilöllisyys ja kehitystaso. Toteuttaessa mediakasvatusta päivähoitoyksikön mediakasvatusympäristöä voi laajentaa yksikön ulkopuolelle. Toimijoita mediakasvatuksen saralla ovat muun muassa museot, kirjastot, kulttuurikeskukset, lehtien toimitukset ja muut mediakasvatusta toteuttavat järjestöt. (Stakes ja Opetusministeriö, 2008, ss. 12, 15)

Mediakasvatus varhaiskasvatuksessa -julkaisussa (2008, s. 7) määritellään neljä näkökulmaa, josta mediakasvatusta voi tarkastella. Suojelullisessa näkökulmasta tarkasteltuna on suojella lasta median haitallisilta vaikutuksilta. Yhteiskunta- ja kulttuurikriittinen näkökulma analysoi ja pohtii median vaikuttavuutta taustojen, rakenteiden ja sisältöjen kautta. Teknologinen näkökulma hyödyntää esimerkiksi tietotekniikkaa kasvatustyössä sekä digilaitteita opetuksen välineenä tai kohteena. Viimeinen näkökulma on taidekasvatuksellisesti painottuva, ilmaisullinen näkökulma, joka keskittyy median sisältöihin ja omaan tuottamiseen.

Sintonen (2018 s. 87) pitää hyvänä edellä mainittuja näkökulmia, jotta ne auttavat jäsentämään alueita, jolla mediakasvatusta voidaan kattaa. Käytännön työssä olisikin hyvä, jos näkökulmat ovat läsnä ja kietoutuvat toisiinsa niin pedagogisessa suunnittelussa,

toteutuksessa kuin reflektoinnissa. Mediakasvatus linkittyy usein lasten kanssa teknologiakasvatukseen ja suojelunäkökulmaan. Lasten mediailmaisuudessa on yleensä läsnä myös arkea terävästi tarkkaileva, yhteiskuntakriittinen ote, jota aikuiset eivät tule tunnistaneeksi. Mediakasvatus on laaja alue ja usein kasvattajat kokevat riittämättömyyden tunnetta vastata kaikkiin tavoitteisiin. Sintonen (2018, s. 87) tähdentää, että lasten mediaan liittyvän ajattelun ja toiminnan kehittymisessä voi ratkaisevimpia olla juuri pienet teot, kohtaamiset lasten ja aikuisten välillä, sekä lasten keskinäiset oivallukset. Lapsen tulisi saada kasvaa ympäristössä, jossa kohtaamiseen ja jokaiseen hetkeen liittyisi hyväksyntää ja olemassaolon aitoa iloa. Mediakasvatusseuran (n.d.-a) mediakasvattajan eettisissä periaatteissa esitellään ohjeita, joiden mukaan ”mediakasvattaja ei arvostele eikä arvota lapsen ja nuoren media-arkea.” Kasvattaja on oikeudenmukainen keskustelija, joka huomioi lapsen tai nuoren omaa kokemusmaailmaa ja osaamista.

Sintonen (2018) nostaa esille osallisuuden näkökulman, joka tuo esiin lapsen omat valinnat, äänen ja arjen. Lasten media-arjessa omaehtoisuus voi olla suunniteltua tai spontaania mediankäyttöä. Lapsen motivoijana voi olla lapsesta itsestä lähtevä idea, ajatus, kokemus tai tarve. Varhaiskasvatuksen näkökulmasta Sintonen pitää tärkeänä, että digitaalinen teknologia ja mediasisällöt ovat pienten lasten osana arkea luontevasti ja tarpeen mukaan. Tarpeenmukaisuutta tulee pohtia, muun muassa hyvinvoinnin, pedagogiikan ja mielekkyyden, oppimisen ja turvallisuuden näkökulmista, jottei toiminta ohjaudu laitteiden ehdoilla vaan mobiililaitteet sovitetaan toimintaan. Oppimista ja toiminta ei saa rajoittaa pienillä lapsilla mobiililaitteiden äärelle, ettei lapsi jää passiiviseksi osapuoleksi paikoilleen vaan suosia ja tukea mobiililaitteiden kautta tapahtuvaa pedagogista oppimista. (Sintonen, 2018, ss. 91–92)

Lasten mediakäytännöt varhaiskasvatuksessa tulisi muodostua osaksi arkipäivää, leikkiä ja toimintaa. Lasten kanssa tulisi yhdessä tutustua medialaitteisiin monipuolisen toiminnan kautta, jolloin lapsi tulee tietoiseksi medialaitteista ja niiden monista mahdollisuuksista. Lisäksi lasten kanssa yhdessä toimiminen tukee osallistavia toimintatapoja. Näin mediakasvatuksella luodaan hyvää pohjaa osallisuuden ja jakamisen kulttuurille. (Sintonen ym., 2015, ss. 14–15)

3.4 Alle kolmevuotiaan lapsen kehitys mediakasvatuksen näkökulmasta

Eri ikäkausina lapsilla on erilaiset valmiudet erilaisiin mediasisältöihin. Alle kolmevuotias lapsi on eri kehitysvaiheessa kuin isompi lapsi. Siksi on tärkeää tietää mitä kehitysvaiheita mediakasvatuksella voi tukea ja millä tavalla media voi olla lapselle vahingollista. Kyky käsitellä mediaa kehittyy mitä vanhemmaksi tulee. Lasten eri osa-alueet kehittyvät yksilöllisesti ja sen takia on tärkeää tuntea lapset yksilöllisesti. Lapset voivat olla taitavia taidoiltaan, esimerkiksi tietokoneen käytössä, ilman että tunne-elämä ja sosiaaliset taidot ovat vielä kehittyneet. Lapsen kokonaisvaltainen kehitys vaatii varhaiskasvattajilta tietämystä, jotta lapsi saa kasvurauhan ja kehityksen edellyttämän opin mediakasvatuksessa. Jokainen lapsi kehittyy omaan tahtiinsa ja siihen vaikuttaa suuresti kasvuympäristö. Vanhemman kanssa jaetut asiat ovat tärkeitä, jotta vanhempi nimeää ja tulkitsee asioita lapselle. Eri ikäisten lasten kehitys antaa suuntaa millaisia erilaisia riskitekijöitä heidän kehitykseensä liittyy suhteessa mediaan. (Salokoski & Mustonen, 2007, ss. 18–19)

Lapsi tutustuu jo varhain perheyhteisönsä käytössä oleviin medialaitteisiin. Pienet lapset ovat pelottaville mediasisällöille paljon haavoittuvampia kuin isommat lapset. Mediasisältöjen tulkintaan lapsella vaikuttaa sosiaaliset, kognitiiviset ja tunne-elämän taidot sekä kokemukset, kasvatus ja maailmankuva. Kirjat ovat hyvä ensimmäinen kosketus mediaan. Lapsi alkaa vuoden iässä tutkimaan maailmaa kaikilla aisteillaan, joten kirjojen on hyvä olla paksusivuisia pahvi- tai kangaskirjoja. Varhaislapsuudessa median avulla voi harjoitella tunteiden, kuten pelon ja ilon, tunnistamista ja hallintaa. Taaperoikäisellä on kehitystehtävänä hallita erillisyyden tunnetta ja opetella käsittelemään eroahdistusta. Empatiakyky ja roolin ottaminen kehittyvät median avulla käsiteltävissä saduissa, joiden ajankohtaisia aiheita ovat yksin jääminen, hyvästelyt ja jälleen näkeminen. Pienet lapset hahmottavat kaottista maailmaa totuttujen tavanomaisuuksien kautta, jolloin heitä voi liikkuvassa kuvassa pelottaa yllättävät leikkaukset ja hahmojen muodonmuutokset, naamioleikit ja ajassa taakse päin siirtyminen. (Salokoski & Mustonen, 2007, s. 18)

Lapsen ja häntä hoitavan henkilön välisessä vuorovaikutuksessa luodaan ne puitteet, joissa muovautuvat ihmisen psyykkiset ominaisuudet. Perhe ja yhteisö antavat hyvät edellytykset silloin kun lapsella on turvallinen olla. Alle kolmevuotiaana lapselle rakentuu perusturvallisuus, joka koostuu hyvästä hoivasta, huolenpidosta, turvallisuudesta, kyvystä

tydyttää lapsen tarpeet ja lapsen tarpeiden ymmärtämisestä sekä johdonmukaisesta ja pitkäjänteisestä hoidosta. Lapsen empatiakyky alkaa kehittymään ensimmäisen ikävuoden aikana. Empatiakyky ei kehity itsekseen vaan peiliksi tarvitaan empaattinen aikuinen.

(Koivunen & Lehtinen, 2016, s. 142, 145)

Varhaislapsuudessa lapset ovat vielä minäkeskeisiä. Tarinoista lapsi ei pysty vielä varhaislapsuudessa erottamaan juonta selvästi. Lapselle tarina on yksittäisistä tilanteista koostuva kokonaisuus. Lapsi tulkitsee oman toimintansa näkökulmasta tarinaa. Lapsen hahmotusta vain sekoittavat monimutkaiset juonenkäänteet ja hahmot. Sosiaalinen kehitys vaikuttaa siihen, kuinka lapsi tulkitsee median viestejä. Minäkeskeisyys varhaislapsuudessa heijastuu tällöin lapsen omien lähtökohtien tulkintoihin esimerkiksi ihmisten tunteista ja ajatuksista. (Salokoski & Mustonen, 2007, ss. 17—18) Alle kolmevuotiaan lapsen ymmärrys on hyvin konkreettinen. Lapsi ei välttämättä ymmärrä faktan ja fiktion rajaa, jolloin hän ei ymmärrä ettei televisiossa nähty asia tapahdu oikeasti tai jopa hänen omassa kodissaan (Mustonen, 2016, s.16).

Yksi—kaksivuotias lapsi on kiinnostunut ympäristöstään. Muisti kehittyy ja lapsi muistaa mihin on kadottamansa lelun jättänyt. Kyky ilmaista itseään kehittyy muun muassa sanallisen ilmaisun rikastuessa. Lapsen tarkkaavaisuus ei kuitenkaan ole vielä kovin kehittynyt ja se voi helposti siirtyä ärsykkeestä toiseen. Toiminta on usein lyhytjänteistä. Kaksivuotiaana lapsi jo keskittyy lyhyitä aikoja aikuisen ohjauksessa. Lapsi alkaa kahden ikävuoden aikana kyselemään erityisesti mikä-kysymyksiä tyydyttääkseen oppimisen haluaan. Myös mielikuvitus alkaa vilkastua. Usein kaksivuotias lapsi leikkii mielellään kurkistus- ja taputusleikkejä. Lapsi pitää missä-leikistä, jolloin hän voi osoittaa oikeaa kohdetta. Hän pitää kirjoista, palloista ja nuppipalapeleistä. Kaksivuotiaana lapsi jäljittelee tuttuja asioita, jolloin mielikuvitusleikit ovat mieluisia ja lelut saavat erilaisia käyttötarkoituksia. Esimerkiksi palikka voi olla puhelin. (Koivunen & Lehtinen, 2016, ss. 128, 149, 168—169)

Martsolan ja Mäkelä-Rönholmin (2006) mielestä suojelevan työn perusta mediakasvatuksessa häviää, jos ei pystytä nimeämään tai tunnistaman lapsen hyvinvoinnin kannalta oleellisia uhkia tai mikäli haetaan yhtä ainoaa oikeaa ratkaisua. He nostivat esiin Grimmin sadut, jotka ovat julmia, mutta silti tärkeitä lapsille aggressiivisten ja vaikeiden tunteiden käsittelemiseksi. Kirjallisuutta kuunnellessaan lapsella on omat psyykensä

suojamekanismit käytössä, koska kummitustarina voi olla vain tiettyyn pisteeseen asti pelottava, kun taas kuvamateriaalia ei voi mieli itse rajata. Suojautumisen kyky kehittyy vasta vähitellen iän myötä. (Martsola & Mäkelä-Rönholm, 2006, ss. 51—52)

On hyvä myös huomioida, että ympäristön tarvitsee olla monipuolinen, jotta aivot voivat kehittyä normaalisti. Aivojen hyvinvoinnista tulisi pitää huolta liikunnalla, terveellä ruokavaliolla, riittäväällä unella ja kasvokkaisella sosiaalisella vuorovaikutuksella. Silloin älylaitteiden käyttö on parhaimmillaan aivoja kehitystä tukeva ympäristö. Passiivista ruutuaikaa tulee pienillä lapsilla rajoittaa, koska runsas ruutuaika on yhteydessä myöhemmän ajan keskittymisvaikeuksiin. Alle kaksivuotiaalle ei suositella ruutuaikaa ollenkaan ja yli kaksivuotiaalle viisivuotiaaseen asti suositellaan korkeintaan tunti päivässä. Pienillä lapsilla perustaitojen, kuten kävelyn, kädentaitojen ja mielikuviustehtävien, opetteluun kuluu paljon aikaa. Lapsen tulisi saada tarpeeksi aikaa perustaitojen opetteluun. (Moisala & Lonka, 2019, ss. 9, 21)

4 Aiemmat tutkimukset

Leppäsen (2014) pro gradu -tutkimus on kvalitatiivinen ja se on tehty internetkyselynä Kauhajoen varhaiskasvatuksen henkilökunnalle. Tutkimuksessa ilmenee, että suurimmalle osalle mediakasvatus-termi on tuttu, mutta yli puolet kasvatushenkilöstöstä ei kiinnitä työyksikössä siihen huomiota. Kasvattajat (35 %) käyttävät tietokonetta lapsien kanssa toimien niin, että he pelaavat pelejä, kuuntelevat ja katsovat satuja sekä videomateriaaleja. Vain pieni osa hyödyntää tietokonetta erilaisten aiheiden johdattelemiseen esimerkiksi kuvien avulla, käyttävät piirrosohjelmia, etsivät lauluja ja leikkejä sekä materiaalia, kuten esimerkiksi värystehtäviä. Vastaajista neljä viidesosaa oli sitä mieltä että, mediakasvatus on todella tärkeää nyky-yhteiskunnassamme. Yli puolet vastaajista oli sitä mieltä, että mediakasvatus tulisi sisällyttää arjen toimintaa.

Rintalan (2016) pro gradu -tutkimus on kvalitatiivinen ja hän haastatteli varhaiskasvatuksen opettajia. Varhaiskasvatuksen opettajat mielsivät mediakasvatuksen laitteiden kautta tapahtuvaksi eivätkä esimerkiksi aamupiirissä mediasta keskusteluksi. Mediavälineiksi mainittiin niin tabletti kuin sanomalehdetkin. Yksi haastateltava ei maininnut välineitä. Hän piti tärkeänä keskustelua ja kiinnostusta lasten mediamaailmaa kohtaan. Rintalan (2016)

mukaan monet vastaajat tarkastelevat osallisuutta aikuisten havaintojen kautta tapahtuvana lasten kiinnostusten huomiointina. Lasten leikkien havainnointi on henkilökunnan tapa saada tietoa, joka otetaan toiminnan suunnittelussa huomioon.

Kleemolan (2017) pro gradussa tutkimus on survey-tutkimus ja aineisto kerättiin kyselylomakkeella Facebook-sivustolla. Suurin osa lastentarhanopettajista piti tieto- ja viestintäteknologia käytön opettelua tärkeänä jo varhaiskasvatuksessa, koska se on tärkeä osa tämän päivän yhteiskuntaa. Mediakasvatus nähtiin osana pedagogiikkaa. Vastaajat esittelevät erilaisia tapoja yhdistää mediaa sekä mediakasvatusta muuhun toimintaan. Osa vastaajista näki mediakasvatuksen asiana, joka kulkee mukana arkipäivässä ja on kiinteä osa toimintaa. Lastentarhanopettajien kokemusten mukaan oli myös esteitä mediakasvatukselle, joita olivat budjetti, laitteiden vähyyks ja henkilökunnan kielteinen asenne sekä henkilökunnan osaamattomuus. Esille nousi myös median haitallisuus sillä esimerkiksi liikunnan vähentymistä pidettiin medialaitteiden syynä. (Kleemola, 2017, s. 48)

Rouvisen väitöskirjan ”Tässä työssä yhdistyy kaikki” Lastentarhanopettajat toimijoina päiväkodissa (2007) tutkimuksen tavoite oli selvittää lastentarhanopettajan omia käsityksiä toiminnastaan päiväkodissa. Tutkimukseen osallistuivat erässä kunnassa työskentelevät lastentarhanopettajat. Tutkimuksen ensimmäinen vaihe suoritettiin teemahaastattelulle ja toiseen vaiheeseen, avoimeen haastatteluun, valikoitui ensimmäisestä haastattelusta noin puolet. Tuloso-suudessa esille nousi merkittävänä tekijänä lastentarhanopettajien lasten toiminnan seuraaminen ja lasten havainnoiminen. Varhaisista vaiheista lähtien lastentarhanopettajien toimenkuvaan on kuulunut suunnittelu ja erityisesti sen kasvatuksellisiin ja opetuksellisiin tehtäviin. Lastentarhatyön erona aiempaan yksinsuunnittelun toteuttamiseen korostuu tällä hetkellä yhteissuunnittelu lastentarhanopettajien, lasten ja muun henkilöstön kanssa. Tutkimustulosten valossa lastentarhan opettajat yhdessä vanhempien kanssa ovat tasavertaisia toimijoita. Yhteistyössä vanhempien kanssa korostuu kasvattajina vanhempien arvostaminen sekä tukeminen ja toimintatavat, jotka ottavat myös vanhempien toimijuuden huomioon.

Mannerheimin lastensuojeluliitto toteutti vuosina 2016–2017 varhaiskasvatukseen suuntautuvan Sosioemotionaalinen oppiminen mediakulttuurissa -projektin. Tavoitteena projektissa oli lisätä kasvattajien mediakasvatustietoisuutta ja -valmiuksia sekä

mediakasvatuksen avulla tukea lasten sosioemotionaalista oppimista varhaiskasvatuksessa. Projektiin osallistui viiden helsinkiläisen päiväkodin varhaiskasvattajat yhdessä lasten kanssa. He kehittivät tunne- ja vuorovaikutustaitoja vahvistavia harjoituksia. Lasten kokemukset mediasta, lasten mediakulttuurit ja erilaiset mediavälineet olivat mukana toiminnassa huomioiden varhaiskasvatuksen sekä esiopetuksen opetussuunnitelmien perusteet. Sosioemotionaalinen oppiminen mediakulttuurissa -projektin tiimoilta syntyi opas, joka tukee kasvattajia ja työyhteisöjä suunnittelemaan, toteuttamaan ja arvioimaan varhaiskasvatuksessa toteutettavaa mediakasvatusta. (Valkoinen ym., 2017)

Projektissa havaittiin käsitteiden sekavuutta, joka voi saada kasvattajan helposti hämilleen esimerkiksi medialukutaidon lisäksi puhuttiin mediataidoista, medialukutaidoista tai monilukutaidosta sekä tieto- ja viestintätaitojen oppimisesta. Lisäksi kasvattajat kokivat epävarmuutta liittyen mediasisältöjen ja -välineiden ymmärtämiseen ja soveltamiseen. Arjessa puhuttaessa digilaitteet ovat yhtä kuin mediakasvatus. Kasvattajat eivät koe digilaitteiden pedagogiseen hyödyntämiseen olevan riittävästi valmiuksia tai kiinnostusta. (Valkoinen ym., 2017)

Valkoinen ym. (2017) esittävät Sosioemotionaalinen oppiminen mediakulttuurissa 2016—2017 -projektin tiimoilta, että varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden 2018 mukaan mediakasvatusta voidaan toteuttaa monipuolisesti eikä siinä tarvitse osata kaikkia laitteita, sisältöjä eikä opetusmenetelmiä. Työyhteisöt käytännössä päättävät mihin mediakasvatuksessa keskitytään ja millaisia tavoitteita sille asetetaan. Käytännössä toimiminen vaatii työyhteisöltä ymmärrystä toiminnan tavoitteista sekä yhteistä pohdintaa ja puhetta kasvatuksesta ja oppimisesta mediakulttuurissa. (Valkoinen ym., 2017, s. 6)

Kasvattajan oma halu kehittyä mediakasvattaja ja kiinnostus kuulla lasten näkemyksiä luo perustaa laadukkaalle mediakasvatukselle. Lasten mediamaailma on rikas ja monipuolinen, jolloin mediakasvatuksen mahdollisuudet ovat moninaiset. Varhaiskasvatuksessa on vain löydettävä lasten mediakokemuksista mielekkäät toimintatavat pedagogisesti tarkoituksenmukaiseksi toiminnaksi. Tässä korostuu kasvattajan taito muotoilla media tärkeäksi oppimiskokemukseksi. (Valkoinen ym., 2017, ss. 8, 10)

Valkoinen ym. (2017) tuovat esiin oppaassaan, että kasvatusyhteistyö on tärkeää. Esimerkiksi eri sovellusten avulla voidaan lujittaa vanhempien kanssa tehtävää yhteistyötä. Tärkeää on myös avoin keskustelu, jotta asiat eivät jää olettamuksiksi kasvattajien ja vanhempien välille. Keskustelun tukena voi käyttää mediaa mukana lapsen arjessa - infograafia, jonka avulla voi kartoittaa perheen mediatottumuksia. Lisäksi vanhempainilloissa voi käydä läpi mediaan liittyviä asioita. Esimerkiksi vanhempien omasta median käytöstä keskustelun herättelijänä voidaan näyttää Mannerheimin lastensuojeluliiton Kohtaamisia-video, joka herättelee pohtimaan aihetta. (Valkoinen ym., 2017, s. 17)

Kuuluu kuvaan -hanke toteutettiin vuosina 2012–2013. Hankkeeseen osallistui neljä päiväkotia ja mukana oli myös avoimen varhaiskasvatuksen kerhoja ja perhepäivähoitajia. Hankkeen tavoite oli lisätä kodin ja varhaiskasvatuksen tietoisuutta lasten media-arjesta sekä kehittää käytäntöjä, jotta mediakasvatus jurtuisi osaksi kasvatustehtävää kodeissa ja varhaiskasvatuksessa. Hankkeen aikana pääosa kehittämisestä tapahtui omalla työpaikalla arjessa. Hankkeen aikana järjestettiin viisi tapaamista, jossa osallistujat käsitelivät yhdessä mediakasvatusta ja vaihtoivat kokemuksia. Hankkeessa kerättiin monipuolisesti tietoa kasvatusyhteisöjen mediakasvatustietoisuuden ja -valmiuksien kehittymisestä. (KAVI, n.d.)

Hankkeessa todettiin, että oppiminen tapahtuu työkavereiden, lasten ja perheiden kanssa päivittäisessä työssä keskustelemalla, suunnittelemalla ja kokeilemalla yhdessä. Hanke tuotti näkyviä tuloksia ja myönteisiä vaikutuksia. Projektin edetessä kasvattajien tietoisuus lasten media-arjesta sekä omista valmiuksista toteuttaa mediakasvatusta vahvistuivat. Projektin ansiosta tiimeissä mediakasvatukseen kiinnitettiin enemmän huomiota, jolloin mediakasvatus muuttui aiempaa suunnitelmallisemmaksi ja tavoitteellisemmaksi. Hankkeen tuloksena lasten oman median tuottamista tuettiin enemmän kuin ennen. Tämä tukee keskeisiä varhaiskasvatuksen tavoitteita tukea lapsen kehitystä itseilmaisun, osallisuuden ja oman kokemisen kautta. (KAVI, n.d., s. 5, 22)

Kuuluu kuvaan -hankkeessa kasvatuskumppanuutta mediakasvatuksessa pidettiin tärkeänä. Mediakasvatusta haluttiin myös kehittää edelleen kaikissa yksiköissä, jotka osallistuivat hankkeeseen. (KAVI, n.d., s. 27) Hankkeessa ilmeni, että mediakasvatus käsitteenä tuntui epämääräiseltä ja kasvatuksen uuden osa-alueen vaatimukset eivät olleet vielä hahmottuneet työntekijöille. Osa työntekijöistä koki työnsä niin kuormittavaksi, ettei

halunnut ylimääräisiä asioita työhönsä. Työntekijöiden keskuudessa ilmeni paljon erilaisia tunteita. Työyhteisössä ilmeni esimerkiksi uteliaisuutta ja ideoita, mutta myös ennakkoluuloja, epäilyksiä ja pelkoja mediakasvatusta kohtaan. (KAVI, n.d., s. 17)

5 Tutkimuksen toteuttaminen

Tämän opinnäytetyön tavoite on saada tietoa alle kolmevuotiaiden mediakasvatuksesta päiväkodissa. Tarkoitus on tuoda esiin varhaiskasvatuksen opettajien kokemuksia mediakasvatuksesta alle kolmevuotiaiden päiväkotiryhmässä. Yhteistyöpäiväkodista valikoitui kaksi vapaaehtoista varhaiskasvatuksen opettajaa alle kolmevuotiaiden ryhmästä, jotka osallistuivat tutkimukseen. Lähetin heille saatekirjeet (liite 2), jossa kerroin muun muassa tulevasta haastattelusta ja vapaaehtoisuudesta osallistua tutkimukseeni. Tuomi ja Sarajärvi (2018, s. 85) esittelevät, että haastattelulla on tarkoitus saada mahdollisimman paljon tietoa tutkittavasta aiheesta, jolloin on aiheellista lähettää haastattelukysymykset etukäteen. Lähetin sähköpostilla etukäteen haastateltaville haastattelurungon, jotta he ehtivät tutustua siihen.

Tässä luvussa avaan tarkemmin aineistonhankinnanmenetelmän, joka on puolistrukturoitu teemahaastattelu. Toteutin aineiston analyysin teoriaohjaavana sisällönanalyysinä ja menetelmänä oli teemoittelu. Lopuksi kerron tutkimuksen luotettavuudesta ja eettisyydestä ja siitä, kuinka ne toteutuvat tutkimuksessani hyvien tieteellisten käytäntöjen mukaan.

5.1 Tutkimustehtävä ja aineiston kerääminen

Tavoite on saada tietoa alle kolmevuotiaiden lasten mediakasvatuksesta päiväkodissa. Tarkoitus on tuoda esiin varhaiskasvatuksen opettajien kokemuksia mediakasvatuksesta alle kolmevuotiaiden päiväkotiryhmässä.

Tutkimuskysymykseni ovat:

- Miten varhaiskasvatuksen opettajat kokevat mediakasvatuksen alle kolmevuotiaiden päiväkotiryhmässä?

- Miten varhaiskasvatuksen opettajat toteuttavat mediakasvatusta alle kolmevuotiaiden päiväkotiryhmässä?

Eskolan ja Suoranta (1998) toteavat, että Suomessa yleisin laadullisen aineiston keruutapa on luultavasti haastattelu. Sen tarkoitus on selvittää mitä henkilöllä on mielessään. Myös minä valitsin aineistonhankintamenetelmäksi tutkimukseeni haastattelun. Vaikkakin Eskola ja Suoranta (1998) toteavat, että yhtä hyvin haastattelua voi käyttää kvalitatiiviseen tutkimukseen. Haastattelu oli tähän tutkimukseen juuri sopiva aineistonhankintamenetelmä, koska tarkoituksena oli selvittää mitä varhaiskasvatuksen opettajat ajattelevat mediakasvatuksesta ja kuinka he toteuttavat sitä alle kolmevuotiaiden lasten päiväkotiryhmässä. Haastateltavaksi valikoitui kaksi varhaiskasvatuksen opettajaa alle kolmevuotiaiden päiväkotiryhmästä.

Haastattelutyypit Eskola ja Suoranta (1998) jakaa neljään. Tyypit ovat strukturoitu haastattelu, puolistrukturoitu haastattelu, teemahaastattelu ja avoin haastattelu. Puolistrukturoidussa teemahaastattelussa on valmiit kysymykset, mutta haastateltava saa itse vastata vapaasti ilman vastausvaihtoehtoja. Esihaastattelu on suositeltavaa, koska siinä voi miettiä esimerkiksi minkälaista kieltä käyttää. (Eskola & Suoranta, 1998, ss. 86–87, 89) Aineisto kerättiin puolistrukturoituna yksilöhaastatteluna, koska valmiit kysymykset helpottivat haastattelua sekä varmistivat selkeyden ja valmiiksi mietityt kysymykset eivät olleet johdattelevia. Tein esihaastattelun kasvatustieteen maisterille, joka työskentelee koulussa. Esihaastattelu osoittautui hyödylliseksi. Esihaastattelussa ilmeni, että jotkut kysymykset olivat vaikeaselkoisia. Esihaastattelun pohjalta muokkasin haastattelurungon kysymyksiä selkeämmiksi ja avasin käsitteen mediavälineet (liite 3).

Tuomi ja Sarajärvi (2018, s. 85) tuovat haastattelun hyvinä puolina esiin joustavuuden. On tärkeää ettei laadullista tutkimusta ja siinä käytettävää haastattelua ymmärretä tietokilpailuksi, koska tarkoituksena on saada mahdollisimman paljon tietoa halutusta asiasta. Haastattelijalla on mahdollisuus oikaista väärinkäsityksiä, kysyä kysymys uudestaan, selventää sanamuotoja ja käydä haastateltavan kanssa keskustelua. Tällaisia mahdollisuuksia ei ole esimerkiksi kyselylomakkeessa, jossa kaikki vastaajat vastaavat samanlaiseen lomakkeeseen. Kyselylomakkeen tekijä olettaa, että vastaajat haluavat ilmaista itseään tarkoittamallaan tavalla kirjallisesti. Haastattelussa haastattelijalla voi joustavasti kysyä

kysymyksiä haluamassaan järjestyksessä. (Tuomi ja Sarajärvi, 2018, s. 85) Haastattelussa pyrin varmistamaan, että puhumme samasta asiasta ja kysymykset ovat selkeästi esitetty sekä esitin tarkentavia kysymyksiä. Avasin käyttämiäni käsitteitä ja annoin lisäselvitystä niistä kysyttäessä. Esimerkiksi avasin haastattelussa käsitteen *yhteistyötahot*, joita ovat ARX, kirjasto ja museo.

Toteutin haastattelut COVID-19-pandemian takia Microsoft Teams -sovelluksen kautta. Haastattelu tilanteessa kaikilla osallistujilla oli kamerat päällä omaehtoisesti. Haastattelut tallensin älypuhelimien ääninauhurilla, jonka jälkeen siirsin äänitiedostot tietokoneelleni salasanan taakse ja poistin haastattelut puhelimestani. Ensimmäinen haastattelu kesti 25 minuuttia ja yhteys katkesi kerran kesken haastattelun, mutta palautui nopeasti. Toinen haastattelu sujui ilman häiriöitä ja se kesti 32 minuuttia.

5.2 Aineiston analyysi

Analyysin tarkoitus on luoda tutkittavasta ilmiöstä sanallinen ja selkeä kuvaus. Analyysillä luodaan selkeyttä aineistoon, jotta voidaan tutkittavasta ilmiöstä tehdä paremmin selkeitä ja luotettavia johtopäätöksiä. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 122) Tuomen ja Sarajärven kirjassa esitetyn Milesin ja Hubermanin (1994) aineistolähtöisessä analyysi mallissa aineisto pelkistetään, ryhmitellään, luodaan alakategorioita, yläkategorioita, pääkategorioita ja yhdistäviä kategorioita. Malli viittaa yhdysvaltalaiseen perinteeseen. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 114)

Toteutin analyysin mukaillen Milesin ja Hubermanin mallia teoriaohjaavassa sisällönanalyysissä. Teoriaohjaavasta sisällönanalyysistä ei puhuta yhdysvaltaisessa perinteessä, mutta se on lähtökohdiltaan samanlainen kuin aineistolähtöinen analyysi eli se etenee aineiston ehdoilla. Ero on siinä, että aineistolähtöisessä analyysissä käsitteet muodostuvat aineistosta, kun taas teorialähtöisessä ne nousevat tiedetystä teoriasta. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 133) Tutkimuksessani olin perehtynyt huolellisesti teoriaan, mutta analyysi eteni aineiston ehdoilla. Teemat nousivat aineistostani käsin vastaten tutkimuskysymyksiini, niitä ei ollut ennalta määritelty.

Suoritettuani haastattelut kuuntelin äänitiedostot ja litteroin ne tekstiksi jättäen äännähdyksiä, diskurssipartikkeleiden toistoja ja naurahduksia pois sekä anonymisoin aineiston. Tutkimukseni kannalta oli tärkeää mitä haastateltava sanoo, eikä se, miten hänen sanoo. Kuten Ruusuvuori ja Nikander (2017) kertovat, litterointi tarkoittaa puheen täsmällistä sanasta sanaan kirjoittamista. Tutkimusongelman mukaan litteroinnissa voivat jäädä pois esimerkiksi myhäilyt ja hyminät, kuten mmm tai hmm, tauot ja päällekkäispuhunnat. Litteroinnin aikana aineistosta muutetaan kaikki tiedot mistä haastateltavat voisi tunnistaa eli aineisto anonymisoidaan. (Ruusuvuori & Nikander, 2017, ss. 427, 430, 438) Litteroitua tekstiä tuli ensimmäisestä haastattelusta kahdeksan sivua ja toisesta haastattelusta kymmenen sivua.

Tuomi ja Sarajärvi (2018, s. 105) esittelevät Laineen listan, jonka mukaan laadullisen aineiston analyysin voi toteuttaa luokittelu, teemoittelu ja tyypittely. Tutkimukseen valikoitui teemoittelu. Teemoittelu on keino saada esille mitä joku eri teema-alueista on sanonut. Laadullinen aineisto pilkotaan osiin ja aihepiirien mukaan. Aineistosta on ideana etsiä tiettyä teemaa kuvaavia näkemyksiä. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, s. 105) Tämä analyysimenetelmä sopi hyvin tutkimukseeni vastaamaan kysymykseen, minkälaisia kokemuksia varhaiskasvatuksen opettajilla on mediakasvatuksesta alle kolmevuotiaiden päiväkotiryhmästä. Tyypittelyä en käyttänyt sen takia, koska en hakenut yleistyksiä asiasta. Luokittelu sulkeutuu pois, koska haastateltavia oli vain kaksi ja enkä hakenut vastaukseksi kuinka monta kertaa joku asia ilmenee aineistossa.

Ensin nostin aineistostani kumpaankin tutkimuskysymykseen vastaavat suorat ilmaukset, joista pelkistin alkuperäiset ilmaukset. Useasta pelkistetystä ilmauksesta syntyi alateemat. Monesta alateemasta muodostui yläteemat, joka vastasivat tutkimuskysymyksiini. Havainnollistaakseni kuka sanoi ja mitä, käytän haastateltavista merkkiä H1 JA H2.

Tutustuttuani hyvin aineistoon nostin kaikki suorat sitaatit, jotka vastasivat tutkimuskysymyksiini ja pelkistin ne. Esimerkki kuinka pelkistin alkuperäiset ilmaukset esitellään taulukossa 1.

Taulukko 1. Esimerkki siitä, kuinka pelkistetyt ilmaukset muodostuivat.

Alkuperäinen ilmaus	Pelkistetty ilmaus
"Joo aika usein se kyllä niin kun on niinku sitä suunniteltua toimintaa, että me tullaan käyttämään tätä ja tätä tässä tilanteessa, että." (H1)	Aika usein suunniteltu toiminta.
"Suunnittelu hetkelläkin niinku palataan siihen ajatukseen, että hei nyt tarvisi olla mediakasvatusta enemmän." (H2)	Suunnittelussa huomioitu mediakasvatus.
"No sekä että että välillä välillä ollaan suunniteltu. Ihan niin kun tietylle toiminta hetkelle, vaikka just joku peli tai tai tota jotain noita no no nyt tuli aivan totaalinen black out, niin siis laululeikkejä." (H2)	Välillä suunniteltuja toimintahetkiä.
"No joskus varmasti ennalta suunniteltuakin varsinkin niinä hetkinä, kun mietitään, että meillä ei olla mediakasvatusta pitkään aikaan mutta tota mutta toki myös silai saatetaan ex tempore ottaa just google esiin et etsitäänkö yhdessä että että voiko porkkanat olla pinkkejä vaikka." (H2)	Suunnitelmallisesti joustava mediakasvatus.
"Kunhan vaan huomioi sitten lasten ikätason ja ja tota osaamisen että. Että tota, että just näitä tutustutaan yhdessä." (H2)	Yhdessä tutustumista [mediaan].
"Että tehdään, tehdään niitä pieniä semmoisia asioita sitten että ehkä lasten lasten lasten tota ni ikä taso huomioiden." (H1)	Ikätason huomioiva toiminta.
"Pienet osallistuu sillee tottakai sen minkä he pystyvät." (H1)	Taitotason huomioiminen.
"No Kaikki toiminta periaatteessa on pedagogisesti suunniteltua tuossa meidän meidän rytmissä niinku se sitten kuuluukin tavallaan ja nytkin esimerkiksi sitten kun tää mediakasvatus, mitä meillä tänään on tällä viikolla ollut." (H1)	Pedagogisesti suunniteltua toimintaa.
"Ei oo ajatuksena se, että me sitten pelailtas päivästä toiseen. Tai toki niitä pelejäkin voi käyttää niinku opetuksen ja oppimisen tukena ja näin, mutta että sillai niinku no se lasten ikätaso huomioiden." (H2)	Pelejä voi käyttää opetuksen ja oppimisen tukena mutta lasten ikätaso ja aika huomioiden.
"Aina tavallaan se pedagoginen ajatus opetellaan värejä tai numeroita." (H2)	Opetellaan värejä tai numeroita.
"Että olemme tänään harjoitelleet tämmöisiä asioita ja vähän tämmöisiä Elämyksiä kokeeneet." (H1)	Harjoitellut asioita ja kokeneet elämyksiä.

Sarajärvi ja Tuomi (2018, s. 114) avaavat Milesiin ja Hubermaniin (1994) pohjautuen prosessia, jossa analyysi alkaa alkuperäisilmaisujen pelkistämällä. Pelkistämisessä siis

tunnistetaan ne asiat mistä tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita. Pelkistyksessä alkuperäisimaisuista tehdään yksittäisiä ilmaisuja. Tässä vaiheessa on oleellista saada kaikki ilmaiset kirjattua ja luetteloitua. (Tuomi & Sarajärvi, 2018 s. 114) Pelkistetyistä ilmauksista etsin samankaltaisuuksia ja yhdistin ne. Samankaltaisista pelkistyksistä syntyi alateemat, joista esimerkki esitellään taulukossa 2.

Taulukko 2. Esimerkki siitä, kuinka pelkistyksistä muodostui alateema.

Pelkistetty ilmaus	Alateema
Aika usein suunniteltu toiminta. Suunnittelussa huomioitu mediakasvatus. Välillä suunniteltuja toimintahetkiä. Suunnitelmallisesti joustava mediakasvatus.	Suunnitelmallista
Yhdessä tutustumista [mediaan]. Ikätason huomioiva toiminta. Taitotason huomioiminen.	Lapsen kehitys huomioiden
Pedagogisesti suunniteltua toimintaa. Pelejä voi käyttää opetuksen ja oppimisen tukena mutta lasten ikätaso ja aika huomioiden. Opetellaan värejä tai numeroita. Harjoitelt asioita ja kokeneet elämyksiä.	Median mahdollisuudet pedagogisesti huomioituna

Samansisältöisistä alateemoista muodostettiin yläteema. Kuten Milsin ja Hubermanin mukaan analyysi jatkuu samansisältöisiä alakategorioita toisiinsa yhdistelemällä ja niistä muodostamalla edelleen yläkategorioita. Yläkategorioille annetaan nimet, jotka kuvaavat sisältöä. (Tuomi & Sarajärvi, 2018, ss. 114–115) Taulukossa 3 on esimerkki yläteeman muodostumisesta.

Taulukko 3. Esimerkki siitä, kuinka alateemoista syntyi yläteema.

Alateema	Yläteema
Suunnitelmallista	Pedagogisesti
Lapsen kehitys huomioiden	
Median mahdollisuudet pedagogisesti huomioituna	

Tutkimuskysymykseen “Miten varhaiskasvatuksen opettajat kokevat mediakasvatuksen alle kolmevuotiaiden päiväkotiryhmässä?” vastaukseksi sopi 23 alkuperäistä ilmaisua. Näistä ilmaisuista muodostui 21 alateemaa, joista muodostui neljä yläteemaa. Toiseen tutkimuskysymykseen “Miten varhaiskasvatuksen opettajat toteuttavat mediakasvatusta alle kolmevuotiaiden päiväkotiryhmässä?” vastaukseksi sopi 46 alkuperäistä ilmaisua. Näistä ilmaisuista puolestaan muodostui 16 alateemaa ja neljä yläteemaa.

5.3 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tutkimuksen luotettavuutta ja eettisyyttä voidaan tarkastella monella tapaa. Hyvän tutkimustavan mukaista on pyytää organisaatiolta lupa tutkimuksen tekemiseen. Organisaation luvan lisäksi pitää haastateltavilta vielä pyytää suostumus esimerkiksi haastatteluun. (Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry, 2020. s. 21)

Opinnäytetyön alussa tein opinnäytetyösopimuksen työelämäyhteistyöpaikan kanssa. Sopimuksessa liitteenä oli opinnäytetyösuunnitelma. Lähetin saatekirjeen (liite 1) sähköpostilla päiväkodinjohtajalle, joka toimitti saatekirjeen haastatteluun osallistuville varhaiskasvatuksen opettajille. Kerron saatekirjeessä avoimesti tutkimuksestani. Saatekirjeessä kerrotaan, että haastateltavien osallistuminen on vapaaehtoista, osallistumalla haastatteluun he antavat luvan haastatteluun ja haastattelua saa käyttää julkisesti julkaistavan opinnäytetyön aineistona. Lisäksi saatekirjeessä kerrotaan, että haastattelussa ei ole pakko vastata kaikkiin kysymyksiin ja sen voi keskeyttää missä vaiheessa tahansa. Tutkimuksessani avoimuus ja tarkka tiedottaminen asianomaisille on hyvien tutkimuseettisten periaatteiden mukaista.

Opinnäytetyössä huomioin asianmukaisesti henkilötietosuojan ja anonymiteetin. Esimerkiksi haastateltavien ammattinimike on tiedossa, mutta opinnäytetyössäni en mainitse kaupunkia tai päiväkotia, josta haastateltavat ovat. Haastateltavia ei siis voi yhdistää tuloksiin tämän taustamuuttujan avulla. Aineistonhallinnan suunnitelmassa (liite 2) käy tarkemmin ilmi kuinka käsittelen ja säilytän aineistoa. Toisin kuin aineistonhankinnansuunnitelmassa oli suunniteltu, lupa haettiin päiväkodilta, ei kaupungilta. Haastateltavien nimet tulivat sähköpostiviestinnässä ilmi. Sähköposti viestit ovat salasanan takana ja anonymiteetistä huolehdittiin poistamalla kaikki viestit heti haastatteluiden jälkeen.

Reliaabelius eli tutkimuksen luotettavuus tarkoittaa tulosten tarkkuuta eli voidaan toistaa tutkimuksen mittaustulokset. Tutkimuksissa ei ole sattumanvaraisia tuloksia. Laadullista tutkimusta ei voi koskaan sellaisenaan käytännössä enää uusia, mutta toisen tutkijan pitäisi löytää samoilla tulkintasäännöillä myös aiemman tutkimuksen tekijän tulkinta omiensa lisäksi. Tutkimuksessa on myös teoreettinen toistettavuus, joka edellyttää, että lukijan on päädyttävä samaan tulokseen kuin tekijän. (Vilka, 2021, ss. 194, 197–198) Luotettavuuden ja eettisyyden kannalta on tärkeä merkitä lähdeviitemerkinnät huolellisesti oikein, samoin kuin huolehtia että lähdevalinnat ovat luotettavia. Teoriatieto pyrittiin hankkimaan tuoreista teoksista ja tähän opinnäytetyöhön valikoituikin pro graduja sekä väitöskirja. Koko opinnäytetyöprosessin ajan huomiota kiinnitettiin huolellisuuteen ja rehellisyyteen. Luotettavuutta lisää, kun tutkimus etenee johdonmukaisesti ja analyysi on yksityiskohtainen. Opinnäytetyöstäni voi selkeästi nähdä, kuinka olen päätenyt tuloksiini.

Validius tarkoittaa tutkimuksen pätevyttä eli määrällisessä tutkimuksessa tutkimusmenetelmän kykyä mitata juuri sitä mitä oli tarkoituskin. Joten jo suunnitteluvaiheessa mietitään validiutta. Pätevässä tutkimuksessa ei tulisi olla järjestelmällistä virhettä. Tulokset vääristyvät, jos vastaaja ajattelee eri tavalla kuin tutkija oletti. (Vilka, 2021, s. 193) Tässä tutkimuksessa haastattelukysymykset olivat tarkkaan mietittyjä ja tein esihaastattelun, jonka jälkeen tarkastelin kysymysten muotoilua ja yhteisymmärrystä tutkijan ja haastateltavan välillä. Esihaastattelu antoi aiheita muuttaa kysymyksiä selkeämmiksi ja avata esimerkiksi *mediavälineitä*-sanaa yksiselitteisemmäksi. Tähän päädyttiin, koska osa kysymyksistä oli vaikeaselkoisia ja mediakasvatuksen kaikki termit eivät avautuneet esihaastattelussa. Siksi muokkasinkin haastattelukysymyksiä vielä

esihaastattelun perusteella. Aineiston hankintamenetelmä lisäsi validiutta, koska pyrin varmistamaan yhteisen ymmärryksen aiheesta haastattelun aikana.

Mustonen ja Rissala (2017, s. 321) toteavat että mediaympäristössä muutokset ovat nopeita, joten tieto vanhentuu helposti. Viisi vuotta sitten hankittu koulutus on auttamatta aikaansa jäljessä. Huomioin saman asian etsiessäni teoretietoa. Hain tietoa kirjoista ja luin niitä kriittisesti, koska useissa kirjoissa oli vanhentunutta tietoa. Otin työhöni tietoa ja lähteitä internetistä, tutustuin nettisivuihin huolella ja päädyin tarkastelemaan muun muassa onko sivulla sellaiset tekijät, jotka lisäävät luotettavuutta. Luotettavuutta lisäsi mielestäni se, että tekijät esiintyivät eri lähteissä mediakasvatuksen asiantuntijoina. Pohdin, että internetissä olevista lähteistä saa työtäni ajatellen ajankohtaista tietoa, koska sinne saa nopeammin ajantasaista ja päivitettyä tietoa kuin kirjoihin.

6 Tutkimuksen tulokset

Tässä luvussa kerron aineistoni pohjalta saamani tulokset. Tulokset esittelen tutkimuskysymyksittäin. Ensimmäinen tutkimuskysymykseni on ”Miten varhaiskasvatuksen opettajat kokevat mediakasvatuksen alle kolmevuotiaiden päiväkotiryhmässä?” Toinen kysymys on ”Miten varhaiskasvatuksen opettajat toteuttavat mediakasvatusta alle kolmevuotiaiden päiväkotiryhmässä?”

6.1 Miten varhaiskasvatuksen opettajat kokevat mediakasvatuksen alle kolmevuotiaiden päiväkotiryhmässä?

Haastatteluissa nousi esiin neljä teemaa, jotka vastaavat kysymykseen, miten varhaiskasvatuksen opettajat kokevat mediakasvatuksen alle kolmevuotiaiden päiväkotiryhmässä. Nämä teemat ovat: helppona, kapea-alaisena, tärkeänä ja muuta toimintaa tukevana.

6.1.1 Helppona

Varhaiskasvatuksen opettajat kokevat mediakasvatuksen alle kolmevuotiaiden ryhmässä helppona. Mediakasvatus on niin pientä, sitä on helppo lähteä totuttamaan ja tiedon etsintä koetaan myös pienten kanssa helpoksi.

No hankalaa ehkä no pienten lasten osalta sitten ei sinänsä oo, koska tota ne on aika aikas semmosta niinku minimaalista sen ja ainakin ite ite koen että.

(H1)

Se on pienten lasten kanssa sillai helppo. (H2)

Siihen on ehkä helppo lasten kanssa tarttua ja vaikka lähtee etsimään yhdessä sitä tietoa. (H2)

Haastattelussa nousi esiin myös, että media on luonnollinen osa elämää, jolloin sitä on helppo toteuttaa.

Ehkä koen sen jotenkin aika luonnollisena osana jo meidän kaikkien elämää.

(H2)

6.1.2 Kapea-alaisena

Mediakasvatus koetaan myös kapea-alaisena. Haastatteluissa nousi esiin, että mediakasvatus on vaikea aihe ja se koetaan erilliseksi kokonaisuudeksi sekä ajatukset ovat mutkikkaita.

Vaikee aihe tämmöisen niinku pienten osalta, mutta kyllä sitä yllättävän paljon kumminkin niin kun ajattelee että no ei nyt oo että kyllä se itse asiassa tulee. Tulee käytettyä kyllä että melkein niinku päivittäin, koska se musiikki on kumminkin meillä ainakin tosi tärkeä tuossa meidän ryhmässä, että. (H1)

Sitä ehkä ajattelee jotenkin niin isona vieraana möykkynä että jotenkin ihan semmosena erillisenä kokonaisuutena. (H2)

Sitä ajattelee niinku liian vaikeesti. (H2)

Toisessa haastattelussa nousi esille myös kokemus siitä että, mediakasvatus tulee pienten ryhmässä hoidon rinnalla, se on pientä ja sitä on aika vähän.

Kyllä se niinku se aika paljon niinkun sitä 80% on niinku vielä pienten ryhmässä on niinku sitä hoitoo hoitoo ja sitten siinä sitten sen muun tulee sitten siinä siitä sitten rinnalla että. (H1)

Tehdään, tehdään niitä pieniä semmoisia asioita sitten että ehkä lasten lasten lasten tota ni ikä taso huomioiden, että niinku tässä sanoin se on aika aika pieni sinänsä, että noin niinku lapset saattaa ihmetellä että mitä me katotaan sitä puhelinta että sitten että jos joku jotakin siellä on ja kyl me niinku aika aika vähäistä se sielä et se olis kumminkin kehitettävääkin kyllä löytyy sitten siitä, että. (H1)

Haastattelussa ilmeni myös, että mediakasvatus mielletään digilaitteiksi ja niihin tutustumisena.

Itse huomaat helposti jumiutuu semmoseen ajatteluun, että nämä kaikki välineet media välineet, puhelimet, tabletit, tietokoneet että ne on sitä ja sitten että tutustutaan niihin mutta mutta aika usein ja nyt taas tääkin tääkin aihe,sai mut googletteleen uudestaan, että ihan kaikki kirjat ja lehdetkin on niinku sitä kuitenkin sitä mediaa lopun kaiken. (H2)

6.1.3 Tärkeänä

Varhaiskasvatuksen opettajat kokevat mediakasvatuksen tärkeäksi. Mediakasvatus koetaan tärkeänä ja media nyky-yhteiskunnassa merkityksellisenä ja olennaisena.

Kyllä mä koen sen sillä tavalla tärkeeks kunhan vaan huomioon sitten lasten ikätason ja ja tota osaamisen että. (H2)

Ehkä koen sen jotenkin aika luonnollisena osana ja meidän kaikkien elämää ja sillä on aika silleen merkittävä vaikutus nyky- yhteiskunnassakin. (H2)

Mediakasvatuksessa myös mediakasvattajan roolia pidetään tärkeänä sekä yhteistyö vanhempien kanssa koetaan aika tärkeäksi.

Aika tärkeässä roolissa koen olevani. (H2)

No kyllä tietysti sillä tavalla niinku aika tärkeässä tietysti vanhempien ohella ja ja yhteistyössä vanhempien kanssa tietysti. (H2)

Tärkeänä asiana nousi esille, että mediakasvatus on luonnollinen osa toimintaa ja haastateltava koki tärkeäksi, että lapsista lähteneitä ideoita pystytään hyödyntämään mediakasvatuksessa.

Tavallaan se ei ole niinku semmoista väkinäistä ja se on niinku hirveän kaavamaisista et se olis niinku nyt vapaampaa sais olla vapaampaa sitten. (H1)

No se jos se tavallaan jollakin pystyy niinku jos se vaan niinku lapsista lähtöstä lapsille lapsista on lähteny joku asia mitä siinä pystyt sitten hyödyntämään niinku siinä median sillä mediakasvatuksessa sitten. (H1)

6.1.4 Muuta toimintaa tukevana

Mediakasvatus koetaan muuta toimintaa tukevana. Pienten lasten ryhmässä on paljon perushoitoa ja mediakasvatus kulkee muun toiminnan ohella.

Kyllä se niinku se aika paljon niinkun sitä 80% on niinku vielä pienten ryhmässä on niinku sitä hoitoo hoitoo ja sitten siinä sitten sen muun tulee sitten siinä siitä sitten rinnalla että. (H1)

No pienten pienten osalta niin ei en koe, että se olisi niin olennaisen tärkeätä, koska ne muut asiat on tavallaan niinku siinä siinä sitten pinnalla enemmän. (H1)

Mediaa hyödynnetään kielen oppimisen tukena.

Kuunnella lastenlauluja, että on on niinku sitä kielen oppimisen tukee. (H2)

Musiikkia hyödynnetään monessa asiassa.

Totta kai voidaan hyödyntää siinä samassa sitten saadaan musiikilla sitä liikettä aikaiseksi ja musiikkia voidaan hyödyntää niin monessa muussakin tämmöisessä sitten asiassa niin. (H1)

Haastattelussa nousi esille myös, että sosiaalinen media koetaan osana toimintakulttuuria.

Meillä on vilkas instagram tili ...Meidän meidän päiväkodissa tää tää on aika mun mielestä aika hyvällä mallilla mun mielestä kyllä että. (H1)

6.2 Miten varhaiskasvatuksen opettajat toteuttavat mediakasvatusta alle kolmevuotiaiden päiväkotiryhmässä?

Haastatteluissa nousi esiin neljä teemaa, jotka vastaavat tutkimuskysymykseeni, kuinka varhaiskasvatuksen opettajat toteuttavat mediakasvatusta alle kolmevuotiaiden päiväkotiryhmässä. Nämä teemat ovat: pedagogisesti, medialaitteita ja sisältöjä hyödyntäen, vanhempien kanssa yhteistyössä sekä lapsilähtöisesti.

6.2.1 Pedagogisesti

Varhaiskasvatuksen opettajat toteuttavat mediakasvatusta alle kolmevuotiaiden päiväkotiryhmässä tavoitteellisesti ja usein suunnitelmallisesti.

Joo aika usein se kyllä niin kun on niinku sitä suunniteltua toimintaa, että me tullaan käyttämään tätä ja tätä tässä tilanteessa, että. (H1)

No kyllä siinä aina joku joku sellainen tavoite on, että jos noi vaikka silloin yhen metsäretken jälkeen niin etsittiin tietoo googlesta. (H2)

Haastatteluissa nousi esiin myös lasten kehityksen ja ikätason huomioiva toiminta.

Että tehdään, tehdään niitä pieniä semmoisia asioita sitten että ehkä lasten lasten lasten tota ni ikä taso huomioiden. (H1)

Kunhan vaan huomioi sitten lasten ikätason ja ja tota osaamisen että tota, että just näitä tutustutaan yhdessä. (H2)

Toiminta pohjautuu valtakunnallisiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin.

Haastatteluissa ilmaistiin myös, että se on velvoittava asiakirja.

Jos nyt aatellaan tavallaan mitä siellä valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa sanotaan et tavallaan et pitäs tutustuttaa turvallisesti siihen ja ikätason huomioon nähden. Niin niin se oma rooli rooli käytännössä sitten se määräytyy se määräytyy sitten sieltä. (H1)

Mihin pohjaat käsityksesi mediakasvatuksesta? Niin mähän olin siis ettiny sinne, että että myös niinku vasu velvoittaa meitä siihen. Aika semmoinen niinku olennainen. (H2)

Päiväkodin pedagogiikassa huomioidaan median mahdollisuudet ja hyödynnetään niitä toiminnassa.

No Kaikki toiminta periaatteessa on pedagogisesti suunniteltua tuossa meidän meidän rytmissä niinku se sitten kuuluukin tavallaan ja nytkin esimerkiksi sitten kun tää mediakasvatus, mitä meillä tänään on tällä viikolla ollut. (H1)

Aina tavallaan se pedagoginen ajatus opetellaan värejä tai numeroita. (H2)

6.2.2 Media laitteita ja sisältöä hyödyntäen

Haastateltavat kertoivat käyttävänsä päiväkodin arjessa monipuolisesti medialaitteita ja sisältöjä. Aineistosta nousi esiin niin perinteinen media kuin digilaitteet. Medialaitteista

nousi esille digitaalinen media kuten Fan Table, kännykkä, iPad ja videotykki.

Perinteisemmästä mediasta mainittiin kirjat ja kuvat.

Käytetään niinku meidän on omasta puhelimesta ehkä tulee vaan musiikkia sitten ja sitten tota meil on meillä on meillä iPadit mitä me sitten saatetaan kattoo. Välillä tietokonetta on katottu sit meil on semmoinen joku äly taulu systeemi mis on jotakin kosketus näyttö jotakin pelejä. Mitä siellä sitten on ja sitten meillä on ollut tota noita...Meillä on ollu videotykki joskus sitten käytössä missä me on vähän seikkailtu eri puolilla sitten maailmaa ja. (H1)

Cd-soitin harvemmin koska niitä on talossa vähemmän, mutta sitten bluetooth kaiutin on korjannut tai korvannut niinku sitten sen cd-soittimen tarvetta. (H2)

Onhan meillä sitä melkein päivittäin, että kirjat just ja kaikki kuvat ja tämmöiset. (H2)

Se sitten sieltä on totta kai sitten ollaan otettu lainattu niitä cd, jotakin tota kirjoja ja muuta. (H1)

Varhaiskasvatuksen opettajat käyttävät mediakasvatuksen toteutuksessa erilaisia mediasisältöjä. Media sisällöistä esiin nousi niin perinteisempi sisältö valokuvat, laululeikit ja valokuvat kuin digitaaliset mediapelit ja hakukone sekä videot.

Katsotaan mitä videoita ja valokuvia musiikkiin ne on aika lailla sitten että ei ihan niinku ihan itse asiassa tossa oli nyt. (H1)

Google esiin et etsitäänkö yhdessä että että voiko porkkanat olla pinkkejä vaikka. (H2)

6.2.3 Vanhempien kanssa yhteistyössä

Huoltajien kanssa keskustellaan ja heidän mielipiteensä otetaan huomioon.

Vasu keskusteluissa vanhempien kanssa keskusteltu median käytöstä ja mediakasvatuksesta. (H2)

Tää on vaan niinku vanhempien kanssa yhteistyötä tehtävä tää kasvatus sitten niin totta kai heidän mielipiteitäänkin kuuluu sitten ottaa ottaa sitten huomioon. (H1)

Vanhempien kanssa tehdään yhteistyötä ja kerrotaan avoimesti päivän toiminnasta. Sosiaalinen media on vahvistamassa kasvatusyhteistyötä.

Niin kyllä se aina sitten tavallaan niistä sitten aina kerrotaan aina päivittäin, että tämmöistä sitten ollaan sitten tehty ja, jaetaan sitten ulos päin. (H1)

Vanhemmat saa sitä kautta sitten seurata, että mitä me tullaan tekemään ja aina monta kertaa kun ne tullaan hakemaan, että että joo kerrata. Tänään tehtiin tämmöistä niin tulee joo joo mä katoisin sieltä instassa sen että se näytti ihan hauskalta. (H1)

6.2.4 Lapsilähtöisesti

Varhaiskasvatuksen opettajat toteuttavat mediakasvatusta lapsilähtöisesti. Haastateltava kertoi lapsen osallisuuden näkyvän konkreettisenä toimintana, esimerkiksi lapset tuovat kirjoja kasvattajan kanssa luettavaksi. Haastateltava mainitsi lapsen osallisuuden toteutumisenä oleellista on lapsen havainnoiminen ja keskustelu jo tehdyistä toiminnoista.

Ja näin ylipäätään niin kun valokuvaamista ja videoita ja niihin lasten kanssa monesti palataan myöhemmin koska se on ehkä yksi harvoista keinoista, miten miten me pystytään niinku havainnoimaan sitä että miten mistä toiminnasta he on tykännyt ja ja tota ja mitä he haluais tehdä uudestaan. (H2)

Että kirjat edelleen on ihan ykkössuosikkeja meillä että niitä niitä aina tuodaan ja halutaan lukee yhdessä ja näin että. (H2)

Aineistosta käy ilmi että varhaiskasvatuksen opettajat huomioivat lapsen toiminnan, mielipiteet, ikätason ja mediakokemuksetkin.

Niin kyllä me ollaan niinku suunniteltu, koska se on lähtenyt lapsista sitten niin mä oon sen sitten suunniteltu sitten että tulee niinku se tulee sitä jatkumoo sitten. (H1)

Ollaan katseltu kuvia meidän toiminnasta ja palattu niihin sitten jälkikäteen että toi oli kiva juttu ja voitaisiin tehdä uudestaan.(H2)

Puhutaan tavallaan niistä kiinnostuksen kohteista ja suunnitellaan toimintoja. Kysytään sitä lapsilta, vaikka et mitä haluat tehdä. (H1)

Aineistosta ilmeni, että vuorovaikutus lasten ja varhaiskasvatuksen opettajien välillä mediakasvatuksen toteuttamisessa oleellista ja aito kiinnostus lapsen mediamailmasta. Media mahdollistaa myös vuorovaikutukseen lapset ja aikuiset, muun muassa kuvien avulla palataan toimintoihin ja jutellaan niistä sekä etsitään yhdessä tietoa.

Puhutaan myöskin puhutaankin niistä sitten että suosikkiohjelmat ja musiikit ja muutkin. (H1)

Ne joo, kyllä ainakin niin kuin on pienten lasten kanssa voidaan niinku palata kuviin niihin sitten että muistatteko mitä me tänään täällä tehty sitten ja ja sitten katsoo että mitä ne sitten muistaa. (H1)

Vaikka lähtee etsimään yhdessä sitä tietoo. Nyt viimeksi etittiin eri eri linnuista linnun linnun äänistä tietoo metsäretken päätteeksi. (H2)

7 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset

Tämän opinnäytetyöni tarkoitus oli tuoda esiin varhaiskasvatuksen opettajien kokemuksia mediakasvatuksesta alle kolmevuotiaiden päiväkotiryhmässä. Tavoite oli saada tietoa alle kolmevuotiaiden lasten mediakasvatuksesta päiväkodissa. Tutkimukseni tulokset eivät ole yleistettäviä, koska haastateltavana oli vain kaksi varhaiskasvatuksen opettajaa. Mielestäni tässä tutkimuksessa saatujen tulosten valossa varhaiskasvatuksen opettajat kokevat mediakasvatuksen positiivisena asiana sekä toteuttavat mediakasvatusta alle kolmevuotiaiden päiväkotiryhmässä.

Nyky-yhteiskunnassa mediataidot ovat kansalaistaitoja (Mediakasvatusseura, n.d.).

Kleemolan (2017) tutkimuksessa tämä ilmeni kun suurin osa vastaajista piti varhaiskasvatuksessa tieto- ja viestintäteknologian käytön opettelua tärkeänä, koska se on

tärkeä osa nyky-yhteiskuntaa. Myös tässä opinnäytetyössäni nousee esiin, että mediakasvatus varhaiskasvatuksessa alle kolmevuotiaiden päiväkotiryhmässä koetaan tärkeäksi. Salokoski ja Mustonen (2007, ss. 18–19) tarkastelevat mediakasvatusta lapsen kehityksen kautta, jotta hän saisi kasvurauhan ja kehityksen edellyttämän opin mediakasvatuksesta. Tällöin lapsen kokonaisvaltaisen kehityksen tunteminen on tärkeää.

Myös Valkoinen ym. (2017) esittävät, että laadukkaalle mediakasvatukselle luo hyvää perustaa kasvattajan oma halu kehittyä mediakasvattajana sekä kiinnostus kuulla lasten näkemyksiä. Kuuluu kuvaan -pilottihanke tuotti näkyviä tuloksia ja samantapaisia myönteisiä vaikutuksia. Myös Rintalan (2014) tutkimuksessa yli puolet vastaajista olivat sitä mieltä, että mediakasvatus on tärkeää nyky-yhteiskunnassa. Mielestäni nämä tulokset sopivat tähän aikaan sillä elämme mediakulttuurissa jossa haluamme lapsienkin oppivan elämään ja käyttämään eri medialaitteita. Pohdin, että Rintalan tutkimuksesta on aikaa, mutta media oli jo yleistynyt ja muun muassa älypuhelimet olivat jo silloin olemassa. Mielestäni tulosten valossa haastateltavat ovat olleet hyvin tietoisia ja ajan hengessä mukana.

Tässä opinnäytetyössäni ei tullut tulokseksi, että kasvatushenkilökunta ei kiinnitä huomiota mediakasvatukseen, kuten Leppäsen (2014) tutkimuksessa, jossa yli puolet kasvatushenkilöstöstä ei kiinnitä työyksikössä mediakasvatukseen huomiota. Tämän opinnäytetyöni perusteella mediakasvatukseen kiinnitetään huomiota ja mediakasvatuksen toteutus on pedagogista ja lapsilähtöistä. Kleemolan (2017) tutkimuksessa mediakasvatus nähtiin osana pedagogiikkaa. Vastaajat esittelevät erilaisia tapoja yhdistää mediaa sekä mediakasvatusta muuhun toimintaan. Osa vastaajista näki mediakasvatuksen asiana, joka kulkee mukana arkipäivässä ja on kiinteä osa toimintaa. Sintonen (2018) tarkastelee asiaa myös siltä kannalta, että toiminnan tulee olla pedagogisesti järkevää, ei vain passiivista median katsomista. Sintonen tähdentää myös osallisuuden, lapsen oman äänen ja mielipiteiden huomioimista ja median kautta sitä voi vahvistaa. Tämä tukee opinnäytetyötäni, jossa varhaiskasvatuksen opettajat toteuttavat mediakasvatusta pedagogisesti ja lapsilähtöisesti. Rintalan (2016) tutkimuksessa on saman suuntaisia tuloksia. Osallisuutta tarkastelevat vastaajat aikuisten havaintojen kautta tapahtuvana lasten kiinnostusten huomiointina. Henkilökunnalle lasten leikkien havainnointi on tapa saada tietoa, joka otetaan huomioon toiminnan suunnittelussa.

Myös Rouvisen (2007) väitöskirjan tulososuudessa on merkittävänä tekijänä lastentarhanopettajien lasten toiminnan seuraaminen ja lasten havainnoiminen. Lastentarhanopettajien toimenkuvaan on aina kuulunut suunnittelu ja erityisesti sen kasvatuksellisiin ja opetuksellisiin tehtäviin. Lastentarhatyö on ennen ollut yksinsuunnittelun toteuttamista ja erona aiempaan korostuu tällä hetkellä yhteissuunnittelu lastentarhanopettajien, lasten ja muun henkilöstön kanssa. Pohdin, kuinka muiden esittämät tutkimuksen tulokset poikkeavat Leppäsen tuloksesta. Mielestäni erot liittyvät tutkimuksen teon ajankohtaan. Leppäsen tutkimus on tehty huomattavasti aiikeisemmin kuin muut tutkimukset mediakasvatuksesta. Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma uudistettiin ja uusi versio määrittelee tarkemmin mediakasvatuksen. Mahtaisiko tällä velvoittavalla asiakirjalla siis olla osuutta asiaan?

Rouvisen (2007) tekemässä väitöskirjassa ilmeni, että tutkimustulosten valossa lastentarhanopettajat yhdessä vanhempien kanssa ovat tasavertaisia toimijoita. Yhteistyössä vanhempien kanssa korostuu vanhempien arvostaminen kasvattajina sekä tukeminen ja toimintatavat, jotka ottavat myös vanhempien toimijuuden huomioon. Tämä tukee opinnäytetyötäni, jossa varhaiskasvatuksen opettajat toteuttavat mediakasvatusta vanhempien kanssa yhteistyössä. Kuuluu kuvaan -hankkeessa kasvatuskumppanuutta mediakasvatuksessa pidettiin tärkeänä (KAVI, n.d., s. 27). Myös Karila ym. (2017, s. 88) tähdentävät, että varhaiskasvatusopettajien työnkuvaan kuuluu oleellisena osana kasvatusyhteistyö vanhempien kanssa. Tätä tutkimustulosta opinnäytetyössäni vahvistaa saamani tulos, jossa haastateltavat kokivat tärkeäksi mediakasvatuksen ja mainitsivat siinä yhteydessä vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön. Haastateltavat toteuttavat yhteistyössä vanhempien kanssa mediakasvatusta, koska pitävät myös sitä tärkeänä.

Kleemolan (2017) tutkimuksessa ilmeni, että lastentarhanopettajan kokemusten mukaan mediakasvatukselle nähdyt esteet olivat budjetti, laitteiden vähyyys ja henkilökunnan kielteinen asenne sekä henkilökunnan osaamattomuus. Esille nousi myös median haitallisuus muun muassa liikunnan vähentymistä pidettiin medialaitteiden syynä. Samoin myös Kuuluu kuvaan -kehittämishankkeessa ilmeni työntekijöiden keskuudessa uteliaisuutta ja ideoita, mutta myös ennakkoluuloja, epäilyksiä ja pelkoja mediakasvatusta kohtaan. Tämän opinnäytetyöni tutkimuksessa varhaiskasvatuksen opettajat kokivat mediakasvatuksen

tärkeänä, helppona ja toteuttivat sitä lapsilähtöisesti sekä medialaitteita ja sisältöjä hyödyntäen.

Valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa 2018 määritellään mediakasvatus selkeästi ja annetaan konkreettisia keinoja toteuttaa mediakasvatusta esimerkiksi liikuntaleikkien ja piirtämisen keinoin. Sekä Kleemolan (2017) tutkimus että tämän opinnäytetyöni tutkimus on tehty kumpikin omassa ajassaan. Koska media on nopeasti kehittyvää ja muuttuvaa on myös varhaiskasvatussuunnitelma muuttunut mediakasvatuksen osalta. Pohdin opinnäytetyössäni esiin tulleita tuloksia, joiden mukaan varhaiskasvatuksen opettajat toteuttavat mediakasvatusta pedagogisesti. Mielestäni he osaavat katsoa kehitystason mukaan toiminnan mediakasvatukselle, jolloin minimoidaan median haitat. Näistä tuloksista voi päätellä, että kehitystä ja muutosta on tapahtunut ajatusten ja toiminnan saralla mediakasvatuksessa vuosien varrella. Mielestäni opinnäytetyöni tuloksista voi sanoa, että mediakasvatus on luonnollinen osa näiden päiväkotiryhmien toimintaa. Pohdin, voiko olla mahdollista, ettei Kleemolan (2017) tutkimuksen kaltaisia esteitä noussut esiin tässä tutkimuksessa, koska on kyse pienestä aineistosta.

Opinnäytetyöni aineistosta nousi esiin, että varhaiskasvatuksen opettajat kokevat mediakasvatuksen kapea-alaisena. Rintalan tekemässä tutkimuksessa (2016) varhaiskasvatuksen opettajat mielsivät mediakasvatuksen laitteiden kautta tapahtuvaksi eivätkä esimerkiksi yz4aamupiirissä mediasta keskusteluksi. Sosioemotionaalinen oppiminen mediakulttuurissa -projektissa ilmeni myös, että mediakasvatus on yhtä kuin digilaitteet. Kuuluu kuvaan -kehittämishankkeessa ilmeni saman suuntaisia tuloksia, jossa mediakasvatus tuntui epämääräiseltä käsitteeltä. Mielestäni tämän suuntaiset tulokset ovat luonnollisia, koska media sekä mediakasvatus on laaja käsite. Menee aikaa, vaikka elämme mediakulttuurissa, että saamme mediakasvatuksen integroitua myös kasvattajien ajatuksiin. Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma on julkaistu muutama vuosi sitten, mutta muutos ei tapahdu hetkessä.

Valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa 2018 korostetaan että lapsien kanssa tutustutaan erilaisiin viestintä- ja tietoteknologisiin välineisiin, sovelluksiin ja peleihin. Lapsia tulee ohjata viestintä- ja teknologian osa-alueella monipuoliseen ja turvalliseen käyttöön. Opinnäytetyössäni ilmeni, että varhaiskasvatuksen opettajat toteuttavat mediakasvatusta

mediavälineitä ja sisältöjä hyödyntäen. He muun muassa kuuntelevat musiikkia ja etsivät tietoa. Myös Leppäsen tutkimuksessa jo vuonna 2014 ilmeni, että kasvattajat käyttävät tietokonetta lapsien kanssa toimien niin, että he pelaavat pelejä, kuuntelevat ja katsovat satuja sekä videomateriaaleja. Molempien tutkimusten tulokset ovat samansuuntaiset, mutta älypuhelimien yleistyminen näkyy myös mediakasvatuksen muutoksena.

Kuten myös Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa 2018 tuodaan esiin, varhaiskasvatuksen tehtävänä on ehkäistä syrjäytymistä, edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Varhaiskasvatustyössä onkin kiinnitettävä huomiota siihen, että kaikille lapsilla on tasa-arvoiset mahdollisuudet oppia monilukutaitoa sekä tieto- ja viestintäteknologiaan liittyviä asioita (Mustola & Rissanen, 2017, s. 322). Opinnäytetyöni tulokset osoittavat, että varhaiskasvatus on omassa ajassaan mukana yhteiskunnan muutoksessa. Opinnäytetyöni tutkimustulosten valossa voin todeta, että varhaiskasvatuksessa toimitaan tasa-arvoisesti tutustuttaen heitä monipuolisesti erilaisiin mediavälineisiin ja sisältöihin.

8 Pohdinta

Pohdin, kuinka valinta haastatella vain kahta varhaiskasvatuksen opettajaa vaikutti tutkimukseni tuloksiin. Valikoituivatko päiväkodista kysyttäessä vapaaehtoisia osallistumaan tutkimukseeni ne henkilöt, jotka jo lähtökohtaisesti olivat innostuneita ja toteuttivat mediakasvatusta? Tutkimustulokseni eivät ole yleistettävissä, koska haastateltuja on vain kaksi. Uskon kuitenkin, että opinnäytetyöstäni on hyötyä työelämäyhteistyöpäiväkodille. Mielestäni yhteistyöpäiväkodin toive saada uusia ideoita toteuttaa ja kehittää mediakasvatusta lapsiryhmissä toteutui. Opinnäytetyössä esitellään konkreettisia keinoja toteuttaa mediakasvatusta ja kuinka se kietoutuu osaksi arjen pedagogista toimintaa. Tutkimukseni tuloksia voi hyödyntää lisäkoulutusta laadittaessa. Haastatteluissakin mainittiin, että on ihan hyvä pysähtyä miettimään, mitä on mediakasvatus ja kuinka se ryhmässä toteutuu. Mediakasvatus on osa varhaiskasvatuksen toimintaa ja mediakasvatuksen pohtiminen koulutusten kautta auttaisi varmasti näkemään laajemmin aiheen. Sitä kautta mediakasvatuksen toteutus olisi vielä monipuolisempaa.

Tässä tutkimuksessa selvitin varhaiskasvatusopettajien kokemuksia ja sitä, kuinka he toteuttavat mediakasvatusta alle kolmevuotiaiden päiväkotiryhmässä. Media on nopeasti kehittyvää ja mediakulttuuri muuttuu nopeasti, jolloin ajantasainen tutkimus on aiheellista. Mielestäni olisi mielenkiintoista tutkia, kuinka varhaiskasvatuksessa toteutetaan mediakasvatusta varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden 2018 mukaisesti. Kuinka se on toiminnassa mukana ja miten se näkyy käytännössä?

Pohdin myös näkykö tasoerot varhain mediakasvatusta saaneiden lasten ja myöhemmin aloittaneiden lasten kesken. Olisi mielenkiintoista selvittää minkälaisia hyötyjä lapsille on varhain aloitetusta mediakasvatuksesta myöhemmin esimerkiksi esikoulussa ja koulussa? Mielenkiintoista olisi tutkia myös vanhempien näkemyksiä ja kokemuksia varhaiskasvatuksessa tapahtuvasta mediakasvatuksesta. Minkälaista mediakasvatus olisi ikärakenteeltaan erilaisessa ryhmässä? Entä jos tämä tutkimus olisi tehty isommalla aineistolla, olisivatko kokemukset tai toteutuksen tavat poikenneet enemmän toisistaan?

Mediakasvatus aiheena on oman mielenkiintoni kohde ja halusin vahvistaa ammattitaitoani mediakasvattajana. Mediakasvatus on osa-alue, johon mielestäni nyky-yhteiskunnassa pitää kiinnittää huomiota. Televisiossa taannoin tuli mainos, jossa mediakasvatusta verrattiin liikenteessä liikkumiseen. Lapselle opetetaan liikennesäännöt ja kuinka liikkua turvallisesti liikenteen seassa. Vertauskuvallisesti median seassakin on opittava liikkumaan turvallisesti ja asiallisesti. Jotta voisin toteuttaa laadukasta mediakasvatusta halusin perehtyä aiheeseen tarkemmin ja erityisesti pienten lasten pedagogiikka kiinnostaa minua. Puhuessani opinnäytetyöni aiheesta eri ihmisten kanssa kohtasin ihmettelyä tarvitseeko alle kolmevuotias mediakasvatusta. Tällöin tiesin aiheeni olevan hyödyllinen, koska mielestäni nyky-yhteiskunnassa kaikki lapset ovat oikeutettuja mediakasvatukseen. Halusin myös tehdä opinnäytetyön, joka hyödyttää kasvattajia ja aiheesta kiinnostuneita henkilöitä.

Mediakasvattajana tietoni karttui ja sain hyviä näkökulmia toteuttaa mediakasvatusta alle kolmevuotiaiden lasten parissa. Osaan katsoa eri näkökulmista mediakasvatusta ja hyödyntää pedagogisesti arjessa. Ajatukseni ja ideani laajenivat.

Kävin mediakasvatuksen teoriaa läpi paljon eri lähteistä ja tarkastelin kriittisesti sopivaa materiaalia työhöni. Tietoa mediakasvatuksesta on paljon eri tieteenalojen taholta ja piti

koota omaan aiheeseen sopiva teoria. Onnistuin mielestäni hyvin ja opin samalla etsimään tietoa ja tarkastelemaan kriittisesti teoriaa ja eri tutkimuksia. Koen, että hyödyn ammatillisesti tästä prosessista, koska työelämässä on helpompi lähteä etsimään ajantasaista tietoa ja tutkimuksia tarvittavasta aiheesta, jotta voi kehittää toimintaa.

Valitessani aineiston keruumenetelmäksi haastattelun halusin haastaa itseni ja saada varmuutta kohdata haastateltavat. Toki tutkimushaastattelu on eri asia kuin työelämässä ihmisten kohtaaminen, mutta sain hyvää harjoitusta siihen. Ammatillinen varmuuteni on kasvanut prosessin edetessä. Mielenkiinto aihetta kohtaan ja ajankohtaisuus kohtasivat mielestäni hyvin. Koen, että tästä opinnäytetyöprosessista on ollut hyötyä tulevaan työelämään. Olen oppinut pitkäjänteisyyttä ja erilaisia tapoja oppia asioita, jotka katson olevan varhaiskasvatuksen opettajan vahvuus. Opettamisessa ja kasvatuksen osaalueella kasvattajana osaan hakea tietoa ja katsoa lapsen kannalta eri näkökulmista, kuinka asia olisi opittavissa. Jos yksi tapa ei toimi pitää etsiä tietoa ja kokeilla asiaa erilailla, täytyy löytää lapselle luontainen tapa oppia. Olen oppinut omia opiskelutekniikoita, oppimaan uudella tavalla ja saanut hykerryttäviä oppimiskokemuksia.

Ammatillinen itsevarmuuteni on kasvanut. Alussa suunnitelmavaiheessa olin epävarma enkä osannut perustella toimintaani, mutta opinnäytetyön edetessä tieto on lisääntynyt ja osaan perustella valintani koskien opinnäytetyötä. Tästä on hyötyä työelämässä, koska perustelen toimintani sielläkin varmasti itsevarmemmin ja selkeämmin. Lähdekriittisyys on myös harjaantunut, jotta tulevaisuuden työelämässä osaan paremmin etsiä ajankohtaista ja luotettavaa tutkimus- ja teorian tietoa toiminnan tueksi tai muuttamaan vanhaa toimintaa entistä paremmaksi. Opinnäytetyöprosessi eteni vaihe vaiheelta ja koen, että olin suunnitellut työni hyvin, mikä helpotti prosessia ja vei sitä hyvin eteenpäin. Todella antoisa matka, jossa opin valtavasti opiskelusta, tutkimuksen teosta, prosessi työskentelystä ja mediakasvatuksesta.

Lähteet

- Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. (2020). *Ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöiden eettiset suositukset*. http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPINN%C3%84YTE%20T%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?_t=1578480382
- Eskola, J. & Suoranta, J. (1998). *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. (4. painos). Vastapaino.
- Karila, K., Kosonen, T. & Järvenkallas, S. (2017). *Varhaiskasvatuksen kehittämisen tiekartta vuosille 2017—2030. Suuntaviivat varhaiskasvatukseen osallistumisasteen nostamiseen sekä päiväkotien henkilöstön osaamisen, henkilöstörakenteen ja koulutuksen kehittämiseen*. Opetus ja kulttuuriministeriö. Helsinki.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-487-0>
- KAVI. (n.d.). *Mediakasvatus kuuluu kuvaan varhaiskasvatuksessa —kokemusten jakamista ja toimintamalleja varhaisen mediakasvatuksen yhteiseen kehittämiseen*. Kansallinen audiovisuaalinen instituutti. <https://www.mediataitokoulu.fi/kuuluukuvaan.pdf>
- Kleemola, T. (2017). *”Nykypäivää, motivointia ja osallisuutta” Lastentarhanopettajien käsityksiä tieto- ja viestintäteknologian käytöstä sekä mediakasvatuksesta osana varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa* [pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto].
<http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-201712204830>
- Koivunen, P-L. & Lehtinen, T. (2016). *Kasvu kiikarissa —havainnoinnin käsikirja varhaiskasvattajille*. (2. painos). PS-kustannus.
- Kupiainen, R. (2007). *Pienten lasten medianlukutaito*. Teoksessa L. Pentikäinen, A. Ruhala H. Niinistö (toim.), *Mediametkaa osa 2 kasvattajan matkaopas lasten mediamaailmaan*. (ss. 15—22). BTJ Kirjastopalvelu oy.
- Leppänen, J. (2014). *Tietotekniikka ja mediakasvatus osana varhaiskasvatusta*. [Pro gradu -tutkielma, Vaasan yliopisto]. <https://osuva.uwasa.fi/handle/10024/2659>
- Martsola, R. & Mäkelä-Rönnholm. (2006). *Lapsilta kielletty —kuinka suojella lasta mediatraumoilta*. Kirjapaja Oy.
- Mediakasvatusseura. (n.d-b). *Mediakasvatus*. <https://mediakasvatus.fi/mediakasvatus/>
- Mediakasvatusseura. (n.d.-a). *Mediakasvattajan eettiset periaatteet*.
https://mediakasvatus.fi/wp-content/uploads/2018/06/mk_eettiset.pdf
- Stakes ja Opetusministeriö, (2008). *Mediakasvatus varhaiskasvatuksessa*.(2008). Stakes ja Opetusministeriön Mediamuffinssi- hanke 2008.

- Merilampi, R-S. (2014). *Mediakasvatuksen perusteet*. Avain.
- Mills, K. (2010). *The Multiliteracies Classroom*. Multilingual Matters.
- Moisala, M. & Lonka, M. (2019). *Älylaitteet ja aivojen kehitys: Aivot kehittyvät vuorovaikutuksessa ympäristö kanssa*. Teoksessa S. Kosola, M. Moisala & P. Ruokonieni (toim.) *Lapset, nuoret ja Älylaitteet- taiten tasapainoon*. Kustannus Oy Duodecim.
- Mustola, M. & Rissanen, M-J. (2017). *Mediaympäristö*. Teoksessa Koivula, M., Siippainen, A. & Eerola-Pennanen, P. (toim.), *Valloittava varhaiskasvatus*. (ss. 307—322). Vastapaino.
- Mustonen, A. (2016). *Mediasta se pienikin ponnistaa*. Teoksessa H. Niinistö & A. Rauhala, A (toim.), *Mediametkaa —mediakasvattajan käsikirja kaikilla mausteilla* (ss. 15—19). BTJ Kirjastopalvelu oy.
- Niinistö, H. & Rauhala, A. (2016). *Mediakasvatus —arjen reikäleipää*. Teoksessa H. Niinistö & A. Rauhala (toim.), *Mediametkaa - mediakasvattajan käsikirja kaikilla mausteilla*. (ss. 7—13). BTJ Kirjastopalvelu oy.
- OAJ. (2020). *Opettajana varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa*. Opetusalan ammattijärjestö. <https://www.oaj.fi/arjessa/mita-opettajan-tyo-on/opettajana-varhaiskasvatuksessa-ja-esiopetuksessa/>
- Opetushallitus. (2018). *Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018*. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf
- Opetushallitus. (2021). *Oppimisympäristö varhaiskasvatuksessa*. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/oppimisymparisto-varhaiskasvatuksessa>
- Palsa, L., Pekkala, L. & Salomaa, S. (2019). *Monilukutaito ja mediakasvatuksen pedagogiikka*. Teoksessa M. Harmanen & M. Hartikainen (toim.), *Monilukutaitoa oppimassa* (ss. 41—50). Opetushallitus Oppaat ja käsikirjat 2019:2.
- Rasi, P. & Kangas, M. (2018). *Mediakasvatus osana opettajan työnkuvaa*. Teoksessa V. Willman (toim.), *Mediakasvatuksen käsikirja* (ss. 11—34). UNIpress.
- Rintala, L. (2016). *Lastentarhanopettajien käsityksiä mediavaikutuksista ja mediakasvatuksesta* [pro gradu -tutkielma, Oulun yliopisto]. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:oulu-201610072913>

- Rouvinen, R. (2007). *"Tässä työssä yhdistyy kaikki" Lastentarhanopettajat toimijoina päiväkodeissa* (Joensuun yliopiston kasvatustieteellisiä julkaisuja 119) [väitöskirja, Joensuun yliopisto].
- Ruusuvuori, J. & Nikander, P. (2017). *Analyttiset lähestymistavat määrittävät litteroinnin tarkkuutta*. Teoksessa M. Hyvärinen, P. Nikander & J. Ruusuvuori (toim.), *Tutkimushaastattelun käsikirja* (ss. 430—442). Vastapaino.
- Salokoski, T. & Mustonen, A. (2007). *Median vaikutukset lapseen ja nuoriin — katsaus tutkimuksiin sekä kansainvälisiin mediakasvatuksen ja -säätelyn käytäntöihin*. Mediaskasvatusseura ry. <https://mediakasvatus.fi/wp-content/uploads/2018/06/ISBN978-952-99964-2-1.pdf>
- Salomaa, S. & Palsa, L. (2019). *Medialukutaito Suomessa —kansalliset mediakasvatuslinjaukset*. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-673-7>
- Sintonen, S., Kumpulainen, K., Lipponen, L., & Ohls, O. (2015). *Mobiilioppiminen ja leikkivä lapsi*. Opettajankoulutuslaitos, Helsingin yliopisto. <http://hdl.handle.net/10138/154779>
- Sintonen, S. (2018). *Mediakasvatus varhaisvuosina: mukaan dynaamiseen esittämisen virtaan?*. V. Willman (toim.), Teoksessa *Mediakasvatuksen käsikirja* (ss. 81—95). UNIPress.
- Sommers-Piironen, J., Valkonen, S. & Salomaa, S. (n.d.). *Media + Kasvatus*. Kansallisen audiovisuaalisen instituutin Mediaskasvatus- ja kuvaohjelmayksikön mediakasvatustiimi. <https://www.mediapoluilla.fi/mediapoluilla/>
- Tuomi, J. & Sarajärji, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Tammi.
- Valkoinen, S., Kiesiläinen, I., Mertala, P., Rislakki, J. & Salomaa, S. (2017). *Media varhaiskasvatuksessa - Tukea tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistamiseen*. Mannerheimin Lastensuojeluliitto. (2. painos). Painotalo Plus Digital.
- Varhaiskasvatuslaki 540/2018. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180540>
- Vilka, H. (2021). *Tutki ja kehitä*. (5. painos). PS-kustannus.
- Willman, V. (2018). *Johdanto*. Teoksessa V. Willman (toim.), *Mediakasvatuksen käsikirja* (s. 9). UNIPress.

Liite 1: Aineistonhallinta suunnitelma

Opinnäytetyössäni kerätään aiempia tutkimuksia aiheesta ja asianmukaisen tietoperustan aion kerätä ja selvittää hyödyntäen esimerkiksi HAMK:in finna nettisivustoa ja löytää kirjallisuutta, julkaisuja, pro graduja, väitöskirjoja. Haastattelun aineisto tullaan keräämään yksilohaastatteluilla ja haastateltavia tulee olemaan kaksi. Haastattelun tallennan puhelimen nauhuriin. Siirrän haastattelun jälkeen nauhoitetun haastattelun kannettavaan tietokoneeseen, jossa on salasana. Haastattelun siirrettyäni poistan välittömästi sen puhelimestani.

Dokumentoin aineiston niin että opinnäytetyöni tullaan tallentamaan Theseus-tietokantaan, jolloin se on julkisesti luettavissa. Pyrin täsmällisiin ja työtäni kuvaaviin asiasanoihin. Suunnittelu vaiheessa huomioin raportissa selkeän rakenteen, jotta opinnäytetyöni on helppo ja johdonmukainen lukea. Käytän asiallista ja hyvää suomen kieltä.

Aineiston laadun varmistan kokoamalla teoriaa ja tutkimusta avoimin mielin ja katson monelta näkökannalta asiaa, ei vain mikä itseä miellyttää. Eettisesti ja luotettavuuden kannalta on tärkeä merkitä lähdeviitemerkinnät huolellisesti oikein samoin kuin huolehdin että lähde valinnat ovat luotettavia. Jonka takia en ota työhöni opinnäytetöitä vaan pyrin löytämään pro graduja sekä väitöskirjoja.

Opinnäytetyön alussa huolehdin opinnäytetyö sopimuksen työelämäyhteistyöpaikan kanssa, jonka jälkeen haen kaupungilta tutkimuslupaa, minkä mukana lähetän opinnäytetyö suunnitelman. Tutkimusluvan saatuani lähetän saatekirjeen, jossa kerron, että osallistumalla haastatteluun annat luvan haastatteluun ja haastattelua saa käyttää julkisesti julkaistavassa opinnäytetyön aineistona. Avoimuus ja tarkka tiedottaminen asianomaisille on hyvien tutkimus eettisten periaatteiden mukainen sekä tieto siitä että tutkimukseen osallistuminen on aina vapaaehtoista.

Pohdin aineiston henkilötietoja ja henkilötietojen käsittelyn tarpeellisuutta seuraavasti.

Haastateltavien ammattinimike on tiedossa, mutta opinnäytetyössäni en mainitse kaupunkia tai päiväkotia, josta haastateltavat ovat, joten heitä ei voi yhdistää tuloksiin tämän taustamuuttujan avulla. Henkilötiedot eivät ole oleellisia tutkimuksessani, joten numeroin haastateltavat 1 ja 2.

Lähetän esimiehen kautta saatekirjeet haastateltaville. Hän toimittaa saatekirjeet haastateltaville,

jottei tässäkään yhteydessä tarvita nimiä. Haastateltavat ottavat minuun yhteyttä osaston sähköpostilla. Mikäli haastateltavat ottavat henkilökohtaisista sähköposteista yhteyttä, se ei tule julkiseen tietoon vain sähköpostiini. Poistan sähköpostit heti kun olen varmistunut, etten tarvitse lisä tarkennuksia haastatteluun haastateltavilta. Huolehdin asianmukaisesti etteivät ulkopuoliset pääse aineistoon käsiksi ja tallennan huolellisesti aineiston. Tallennan haastattelun henkilökohtaiselle kannettavalle tietokoneelleni, jossa on salasana. Raportti on pilvipalvelussa, että koneellani tallennettuna.

Tutkimuseettisiä ongelmia pohdin etten esimerkiksi tarvitse varhaiskasvattajien henkilötietoja, en edes nimiä. Haastateltavat ovat minuun yhteydessä henkilökohtaisen sähköpostinsa kautta niin poistan ne heti omasta sähköpostistani aineiston analyysin jälkeen. Mikäli haastateltavat esittäytyvät haastattelun alussa on tärkeää anonymisoida aineisto ja raportissa mainitsen heidät haastateltava 1 ja 2. Puhun työssäni vain päiväkodista ilman sen tarkempia tunnistetietoja, koska sekään ei ole oleellista. Olen ollut yhteydessä sähköpostilla päiväkodin esimieheen ja selittänyt opinnäytetyön aiheen sekä tarkoituksen. Mielestäni yhteyden pito esimieheen, on toimiva tapa, koska hän toimittaa saatekirjeet haastateltaville ja haastateltavat ottavat minuun yhteyttä työsähköpostien kautta. Haastattelun tulen tekemään covid19-pandemian takia teams haastatteluna, jolloin kasvotkaan eivät näy, mutta ääni tallentuu. Saatekirjeessä kerron tulevasta haastattelusta ja vapaaehtoisuudesta osallistua tutkimukseeni. Tuon myös julki, että haastateltavat voivat kieltäytyä haastattelusta tai keskeyttää koska tahansa, sekä kaikkiin kysymyksiin ei tarvitse vastata. Esimies päiväkodissa otti jo asian mielestäni asianmukaisesti huomioon ja kysyi ennen, kun suostui työelämäyhteistyö päiväkodiksi työntekijöiden mielipidettä.

Aineiston hankintaan käytän puhelimen nauhuria ja aineiston säilytän HAMK:kin ohjeiden mukaan asianmukaisesti yhden vuoden, jonka jälkeen tuhoan sen poistamalla haastattelun säilytyspaikasta. Lähden kokoamaan teoriaa ja tutkimusta avoimin mielin ja katson monelta näkökannalta asiaa, ei vain mikä itseä miellyttää. Eettisesti ja luotettavuuden kannalta on tärkeä merkitä lähdeviitemerkinnät huolellisesti oikein samoin kuin huolehdin, että lähde valinnat ovat luotettavia. Sekä teoria osuudesta jätin luotettavuuden takia opinnäytetyöt kokonaan pois ja keskityin hakemaan pro graduja sekä väitöskirjoja laajalla haulla.

Otan immateriaalioikeudet ja tekijänoikeudet huomioon opinnäytetyössäni koska se on julkinen ja kaikkien luettavissa Theseuksessa. Opinnäytetyösopimuksen ovat kaikki osapuolet allekirjoittaneet

ja ovat silloin tietoisia omista vastuista ja velvollisuuksista. Huolehdin asianmukaisilla lähde viitteillä mistä olen lähteen ottanut ja merkitsen selkeästi haastateltavien lainaukset. Kiinnitän huomioita lähde luetteloon, jotta alkuperäinen tekijä löytyy asianmukaisesti.

Toteutan kaksi puolistrukturoitua haastattelua, joiden haastattelu vastaa selvästi tutkimuskysymyksiini. Tästä syystä en usko, että aineistoa voi sellaisenaan hyödyntää muuhun. Lisäksi saatekirjeessä ja haastateltaville tuon julki, etten käytä aineistoa muuhun kuin tähän tutkimukseen.

Liite 2: Saatekirje**SAATEKIRJE****HÄMEENLINNA 27.04.2021**

Hei varhaiskasvatuksen opettaja alle kolmevuotiaiden ryhmästä,

Opiskelen Hämeen ammattikorkeakoulussa sosionomin tutkintoon johtavassa koulutuksessa. Teen opinnäytetyötä yhteistyössä päiväkotia x kanssa. Olen ollut yhteydessä päiväkodin johtajaan x. Häneltä sain tiedon, että olet kiinnostunut osallistumaan opinnäytetyöhöni. Haluan kutsua sinut yksilohaastatteluun. Haastattelu tullaan järjestämään tietokoneen välityksellä Microsoft Teams -sovelluksessa. Olethan minuun yhteydessä niin saamme sovittua haastattelun toukokuun puoliväliin mennessä sinulle sopivana ajankohtana.

Opinnäytetyöni tavoite on selvittää varhaiskasvatuksen opettajien kokemuksia mediakasvatuksesta alle kolmevuotiaiden päiväkotiryhmässä. Opinnäytetyöllä halutaan tuottaa tietoa mediakasvatuksesta alle kolmevuotiaiden päiväkotiryhmässä ja tuoda esille varhaiskasvatuksen opettajien kokemuksia kaikille aiheesta kiinnostuneille sekä työelämäyhteistyötaholle. Ohjaavana opettajanani toimii sosiaalialan lehtori Mari Korhonen xxx xxx.

Haastatteluun ei tarvitse mitenkään valmistautua etukäteen, mutta lähetän haastattelurungon sähköpostilla viikkoa aiemmin. Haastattelu kestää noin tunnin ja nauhoitan sen puhelimella. Haastattelua ei tulla käyttämään muuhun kuin opinnäytetyöhöni. Äänitiedoston siirrän puhelimestani tietokoneelleni salasanan taakse. Äänitiedostoa säilytän vuoden, jonka jälkeen hävitän sen.

Haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista. Haastatteluun suostumalla annat minulle luvan käyttää haastattelua aineistona opinnäytetyössäni. Voit kuitenkin keskeyttää haastattelun koska tahansa ja sinun ei tarvitse vastata kaikkiin kysymyksiini, mikäli et tahdo. Opinnäytetyöni tullaan tallentamaan Theseus-tietokantaan, jolloin se on julkisesti luettavissa. Opinnäytetyössäni en kuitenkaan tule käsittelemään tai julkaisemaan tietoja, josta sinut voidaan tunnistaa.

Annan mielelläni lisätietoa!

Ystävällisin terveisin

Sini Seppälä

xxx xxx xxxx

sini.seppala@student.hamk.fi

Liite 3: Haastattelurunko

Haastattelurunko

1. Taustatiedot

- Mikä on työkokemuksesi alle kolmevuotiaiden päiväkotiryhmässä?
- Oletko saanut koulutusta mediakasvatukseen? Jos kyllä, niin millaista koulutusta?
- Mikä on mielestäsi mediakasvatusta? Mihin pohjaat käsityksesi mediakasvatuksesta?

2. Miten varhaiskasvatuksen opettajat kokevat mediakasvatuksen alle kolmevuotiaiden päiväkotiryhmässä?

- Mitkä asiat vaikuttavat sinuun mediakasvattajana?
- Koetko mediakasvatuksen olevan tärkeää alle kolmevuotiaiden pedagogiikassa?
- Mikä on mielestäsi mediakasvatuksessa mielekästä?
- Mikä on mielestäsi mediakasvatuksessa haastavaa?
- Onko päiväkotisi mediakasvatuksessa kehitettävää? Jos kyllä, niin miten kehittäisit mediakasvatusta?

3. Miten varhaiskasvatuksen opettajat toteuttavat mediakasvatusta alle kolmevuotiaiden päiväkotiryhmässä?

- Millaisessa mediakasvattajan roolissa näet itsesi lasten elämässä?
- Kuinka paljon teet yhteistyötä vanhempien ja työyhteisön kanssa mediakasvatukseen liittyen?
- Näkyvätkö lasten mediakokemukset päiväkodissa? Jos kyllä, niin kuinka huomioit ne?
- Onko ryhmäsi mediakasvatus tavoitteellista? Entä pedagogisesti suunniteltua?
- Mitä menetelmiä ryhmässäsi käytetään mediakasvatuksessa?
- Onko mediakasvatus toimintaan sisällytettyä vai erillisiä toimintahetkiä?
- Käytätkö mediavälineitä (kirja, lehti, kännykkä, tabletti, cd-soitin jne.), kun toteutat mediakasvatusta?
- Onko päiväkodillasi mediakasvatuksen yhteistyötahoja?

4. Lopuksi

- Muut aiheeseen liittyvät ja mieleen tulevat asiat.